

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	21.06.2024
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2025
Avaldamismärge:	RT I, 11.06.2024, 10

Looduskaitseseadus¹

Vastu võetud 21.04.2004

[RT I 2004, 38, 258](#)

jõustumine 10.05.2004

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
17.06.2004	RT I 2004, 53, 373	18.07.2004
22.02.2005	RT I 2005, 15, 87	03.04.2005
21.04.2005	RT I 2005, 22, 152	29.04.2005
07.06.2006	RT I 2006, 30, 232	01.01.2007
21.02.2007	RT I 2007, 25, 131	01.04.2007
14.11.2007	RT I 2007, 62, 396	16.12.2007
19.06.2008	RT I 2008, 34, 211	01.08.2008
10.12.2008	RT I 2008, 56, 314	01.01.2009
18.12.2008	RT I 2009, 3, 15	01.02.2009
20.05.2009	RT I 2009, 28, 170	01.07.2009
18.06.2009	RT I 2009, 35, 232	01.07.2009
15.10.2009	RT I 2009, 50, 336	09.11.2009
27.10.2009	RT I 2009, 53, 359	21.11.2009
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
20.05.2010	RT I 2010, 29, 151	20.06.2010
17.06.2010	RT I 2010, 38, 231	01.07.2010
16.06.2010	RT I 2010, 43, 255	17.07.2010
22.02.2011	RT I, 10.03.2011, 2	20.03.2011
31.05.2011	RT I, 10.06.2011, 3	31.05.2011 Riigikohtu üldkogu otsus tunnistab looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 tekstiosa „määrusega” põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.
08.12.2011	RT I, 29.12.2011, 1	01.01.2012
23.01.2013	RT I, 14.02.2013, 2	01.03.2013
20.03.2013	RT I, 05.04.2013, 2	15.04.2013
27.03.2013	RT I, 18.04.2013, 1	01.05.2013
25.04.2013	RT I, 16.05.2013, 2	01.06.2013
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
05.06.2014	RT I, 29.06.2014, 1	01.07.2014
20.06.2014	RT I, 08.07.2014, 3	01.08.2014

19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
18.02.2015	RT I, 23.03.2015, 3	01.07.2015
19.02.2015	RT I, 23.03.2015, 6	01.07.2015
16.03.2016	RT I, 05.04.2016, 2	15.04.2016
27.10.2016	RT I, 10.11.2016, 1	01.01.2017
06.04.2017	RT I, 18.04.2017, 2	28.04.2017
19.06.2017	RT I, 05.07.2017, 2	15.07.2017
14.06.2017	RT I, 06.07.2017, 1	01.09.2017
16.01.2018	RT I, 26.01.2018, 5	05.02.2018
07.11.2018	RT I, 14.11.2018, 4	24.11.2018
30.01.2019	RT I, 22.02.2019, 1	01.10.2019
20.04.2020	RT I, 06.05.2020, 1	07.05.2020
10.06.2020	RT I, 01.07.2020, 1	01.01.2021
17.06.2020	RT I, 10.07.2020, 2	01.01.2021
15.12.2020	RT I, 30.12.2020, 2	01.03.2021
02.06.2021	RT I, 16.06.2021, 1	01.07.2021, osaliselt 01.01.2026
11.05.2022	RT I, 27.05.2022, 1	06.06.2022
08.06.2022	RT I, 29.06.2022, 1	09.07.2022
15.02.2023	RT I, 07.03.2023, 21	17.03.2023
14.06.2023	RT I, 17.06.2023, 1	14.06.2023 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistab looduskaitseaduse § 20 lõike 1 ¹ punkt 3 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda riigil omandada kaitstavat loodusobjekti sisaldavat kinnisasja, mis omandati abikaasalt, alanejalt sugulaselt, vanemalt või tema alanejalt sugulaselt või vanavanemalt või tema alanejalt sugulaselt, ning isik, kellelt kinnisasi omandati, sai selle omanikuks pärast kaitse alla võtmist või kaitsekorra rangemaks muutumist, kuid nii, et võõrandamistehing ei sisaldanud informatsiooni kaitstava loodusobjekti kohta.
20.06.2023	RT I, 30.06.2023, 1	01.07.2023; Vabariigi Valitsuse seaduse § 105.19 lõike 6 alusel asendatud sõna „Keskkonnaministeerium” sõnaga „Kliimaministeerium” ning § 105.19 lõike 7 alusel asendatud sõna „Maaeluministeerium” sõnadega „Regionaal- ja Põllumajandusministeerium” vastavas käändes.
15.06.2023	RT I, 06.07.2023, 2	16.07.2023
20.06.2023	RT I, 06.07.2023, 6	01.01.2024
06.12.2023	RT I, 22.12.2023, 3	01.01.2024, osaliselt 01.06.2024
09.04.2024	RT I, 17.04.2024, 1	01.05.2024
28.05.2024	RT I, 11.06.2024, 1	21.06.2024

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse eesmärk

Käesoleva seaduse eesmärk on:

- 1) looduse kaitsmine selle mitmekesisuse säilitamise, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku liikide soodsa seisundi tagamisega;
- 2) kultuurilooliselt ja esteetiliselt väärtusliku looduskeskkonna või selle elementide säilitamine;
- 3) loodusvarade kasutamise säästlikkusele kaasaaitamine.

§ 2. Looduskaitse põhimõtted

(1) Loodust kaitstakse looduse säilitamise seisukohalt oluliste alade kasutamise piiramisega, kaitse alla võetud loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku isenditega ning kivististega sooritavate toimingute reguleerimisega ning loodushariduse ja teadustöö soodustamisega.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(2) Looduse kaitse lähtutakse tasakaalustatud ja säästva arengu põhimõtetest, kaaludes iga kord alternatiivsete, looduskaitse seisukohalt tõhusamate lahenduste rakendamise võimalusi.

§ 3. Elupaiga ja liigi soodne seisund

(1) Loodusliku elupaiga seisund loetakse soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levila piires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka prognoosimisulatusse jäävas tulevikus ja elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodus vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 2.

(2) Liigi seisund loetakse soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

§ 4. Kaitstavad loodusobjektid

(1) Kaitstavad loodusobjektid on:

- 1) kaitsealad;
  - 2) hoiualad;
  - 3) kaitsealused liigid ja kivistised;
- [RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]
- 4) püsielupaigad;
  - 5) kaitstavad looduse üksikobjektid;
  - 6) kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

(2) Kaitseala on inimtegevusest puutumatuna hoitav või erinõuete kohaselt kasutatav ala, kus säilitatakse, kaitstakse, taastatakse, uuritakse või tutvustatakse loodust. Kaitsealad on:

- 1) rahvuspargid;
- 2) looduskaitsealad;
- 3) maastikukaitsealad.

(3) Hoiuala on elupaikade ja kasvukohtade kaitseks määratud ala, mille säilimise tagamiseks hinnatakse kavandatavate tegevuste mõju ja keelatakse ala soodsat seisundit kahjustavad tegevused.

(4) Kaitsealune liik on looma-, taime- või seeneliigi taksonoomiline üksus, mille isendeid, elupaiku, kasvukohti või leiukohti kaitstakse käesoleva seaduse alusel või mida on nimetatud EL Nõukogu määruse 338/97 looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel (EÜT L 061, 03.03.1997, lk 1) lisades A–D. Kaitsealune kivistis on kaitsekategooriasse kantud kivistis, mille eksemplare või leiukohti kaitstakse käesoleva seaduse alusel.

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(5) Püsielupaik käesoleva seaduse tähenduses on väljaspool kaitseala või selle piiranguvööndis asuv piiritletud ja erinõuete kohaselt kasutatav:

- 1) kaitsealuse looma sigimisala või muu perioodilise koondumise paik;
- 2) kaitsealuse taime või seene looduslik kasvukoht;
- 3) lõhe või jõesilmu kudemispaik;
- 4) pruunkaru talvitumispaik;
- 5) jõevähi looduslik elupaik;
- 6) mägra rohkem kui kümne suudmega urulinnak.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(6) Kaitstav looduse üksikobjekt on teadusliku, esteetilise või ajaloolis-kultuurilise väärtusega elus või eluta loodusobjekt, nagu puu, allikas, rändrahn, juga, karestik, pank, astang, paljand, koobas, karst või nende rühm, mida kaitstakse käesoleva seaduse alusel.

(7) Kohaliku omavalitsuse tasandil võib kaitstavaks loodusobjektiks olla maastik, väärtuslik põllumaa, väärtuslik looduskoosulus, maastiku üksikelement, park, haljasala või haljastuse üksikelement, mis ei ole kaitse alla võetud kaitstava looduse üksikobjektina ega paikne kaitsealal.

§ 5. Rand ja kallas

(1) Kallas on merd, järve, jõge, tehishärve, oja, allikat või maaparandussüsteemi eesvoolu ääristav ja erinõuete kohaselt kasutatav maismaavöönd, mida kaitstakse käesoleva seadusega.
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

(2) Läänemere, Peipsi järve, Lämmijärve, Pihkva järve ja Võrtsjärve kaldaid nimetatakse rannaks.

(3) Rand või kallas, mida kaitstakse käesoleva seadusega, ei ole kaitstav loodusobjekt käesoleva seaduse tähenduses.

§ 6. Haldusmenetluse seaduse kohaldamine

Käesoleva seaduse alusel korraldatavale haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

2. peatükk KAITSE ALLA VÕTMINE

§ 7. Loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldused

(1) Loodusobjekti käesoleva seaduse alusel kaitse alla võtmise eeldus on selle ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus.

(2) Loodusobjekt võetakse käesoleva seaduse alusel kaitse alla ka juhtudel, kui see on vajalik nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) rakendamiseks.
[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

§ 8. Loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek

(1) Igaühel on õigus esitada kaitse alla võtmise algatajale ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks.

(2) Ettepanek loodusobjekti kaitse alla võtmiseks peab sisaldama loodusobjekti:

- 1) kaitse alla võtmise põhjendust;
- 2) kaitse alla võtmise eesmärki;
- 3) kaarti, millele on kantud loodusobjekti asukoht või piir ja loodusväärtused, mille kaitse eesmärgil loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek esitatakse;
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]
- 4) kaitseks kavandatavate piirangute kirjeldust;
- 5) kaitse alla võtmise ja kaitse korraldamisega seotud kulutuste hinnangut.

(3) Kaitse alla võtmise algataja korraldab ettepanekus nimetatud loodusobjekti kaitse alla võtmise põhjendatuse ja otstarbekuse ning kavandatavate piirangute otstarbekuse ekspertiisi, kaasates selleks vastava ala eriteadmistega isiku (edaspidi *ekspert*).
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(4) Kui ekspertiisi tulemusest nähtub, et loodusobjektidel puuduvad käesoleva seadusega sätestatud kaitse alla võtmise eeldused või kaitse alla võtmine ei ole otstarbekas, võib kaitse alla võtmise algataja keelduda kaitse alla võtmise menetluse algatamisest, edastades ettepaneku tegijale kaitse alla võtmise algatamisest keeldumise otsuse koos eksperdi arvamusega.
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(5) Kui loodusobjektidel on käesoleva seadusega sätestatud kaitse alla võtmise eeldused ja kaitse alla võtmine on otstarbekas, algatatakse kaitse alla võtmise menetlus kooskõlas käesoleva seaduse §-s 9 sätestatuga.
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(6) Kui on esitatud loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek või algatatud kaitse alla võtmise menetlus käesoleva seaduse § 9 lõike 1 tähenduses, siis on haldusorganil, kellele on esitatud taotlus muu haldusakti andmiseks, mis võib mõjutada ettepanekus nimetatud loodusobjekti seisundit, õigus peatada haldusakti andmise menetlus. Haldusakti andmise menetlus peatatakse kuni loodusobjekti kaitse alla võtmise või kaitse alla võtmisest keeldumise otsuse tegemiseni, kuid mitte kauemaks kui 28 kuuks haldusakti andmise menetluse peatamise otsuse tegemisest arvates.
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

§ 9. Loodusobjekti kaitse alla võtmise menetlus

(1) Loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatab ja menetluse läbiviija määrab Kliimaministeerium, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul, arvestades käesoleva seadusega sätestatud eeldusi loodusobjekti kaitse alla võtmiseks.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(2) Loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmise menetluse algatab ja viib läbi kohalik omavalitsus.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(3) Kaitse alla võtmise menetluse läbiviija avaldab teate loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse algatamise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning vähemalt ühes üleriigilise levikuga ajalehes või kohalikus ajalehes. Loodusobjekti kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise menetluse algatamise teade avaldatakse kohalikus ajalehes.

[RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.01.2024]

(4) Teade peab sisaldama teavet:

- 1) loodusobjekti kohta, mida kavandatakse kaitse alla võtta;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanekuga või otsuse eelnõuga tutvumise võimalustest;
- 3) avaliku arutelu toimumise koha ning aja kohta või ettepanekut arutada asja ilma avaliku aruteluta;
- 4) vastuväidete ja ettepanekute esitamise tähtaja kohta;
- 5) kaitse alla võtmise menetluse läbiviija kohta;

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(6) loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse edasise käigu ja tõenäoliste menetlustähtaegade ning menetluse tõenäolise lõppemise aja kohta.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(5) Kaitse alla võtmise menetluse läbiviija saadab loodusobjekti asukoha kohalikule omavalitsusele ja kinnisasja omanikule käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud andmetega teate tähtkirjaga või elektrooniliselt, kui menetluse läbiviijale on elektronposti aadress teada. Elektroonilisel kättetoimetamisel on isik kohustatud elektronposti teel viivitamata kinnitama teate kättesaamist. Kui isik ei ole kinnitanud teate kättesaamist, toimetatakse see talle kätte tähtkirjaga.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(6) Kui menetlusosaline ei ole ettepanekute ja vastuväidete esitamise tähtjaks esitanud vastuväidet menetluse läbiviija ettepanekule mitte korraldada kaitse alla võtmisel avalikku arutelu, loetakse menetlusosaline asja arutamise avalikul arutelul loobunuks.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(6¹) Menetlusosaline käesoleva seaduse tähenduses on kaitse alla võetava loodusobjekti piires oleva või seda sisaldava kinnisasja omanik ja kohalik omavalitsus ning muu isik, kes on osalenud kaitse alla võtmise menetluses.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(7) Loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse eelnõu koos menetluse senises käigus saadud või koostatud dokumentidega, mille avalikustamine ei ole seadusega keelatud, pannakse tutvumiseks välja loodusobjekti asukohajärgses Keskkonnaametis ja valla- või linnavalitsuses. Avalik väljapanek ei tohi kesta vähem kui kaks nädalat.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(7¹) Loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluses ettepaneku või vastuväite esitamisel tuleb märkida selgelt väljendatud ettepanek või vastuväide ning põhjendused:

- 1) loodusväärtuste esinemise või puudumise kohta;
- 2) kaitsekorra põhjendatuse kohta;
- 3) info kehtivate haldusaktide või pooleliolevate haldusakti andmise menetluste kohta, mis võivad mõjutada loodusobjekti kaitse alla võtmist;
- 4) muud olulised asjaolud, mis võivad mõjutada loodusobjekti kaitse alla võtmist.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(8) Avaliku väljapaneku kestel kirjalikult esitatud ettepanekutele ja vastuväidetele vastab menetluse läbiviija 30 päeva jooksul pärast väljapaneku lõppemist, kuid juhul, kui toimub avalik arutelu, enne avaliku arutelu toimumist.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(9) Pärast ettepanekute ja vastuväidete menetlemist ning kaitse alla võtmise otsuse eelnõu uuendamist korraldatakse avalik arutelu, välja arvatud juhul, kui tähtaja kestel ettepanekuid või vastuväiteid ei esitatud ja käesoleva paragrahvi lõike 4 punkti 3 kohaselt oli tehtud ettepanek asja avalikku arutelu mitte korraldada.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(10) Kui avaliku väljapaneku või avaliku arutelu tulemusena muutuvad loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse põhiseisukohad, avaldatakse uus teade ja korraldatakse uus avalik väljapanek käesoleva paragrahvi lõigetes 7–9 sätestatud korras.

(10¹) Kui loodusobjekt, mida kavandatakse võtta kohaliku kaitse alla, asub maardlal, tuleb loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse eelnõu kooskõlastada Kliimaministeeriumiga.
[RT I, 10.11.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(11) Käesoleva paragrahvi lõigetes 3–10 sätestatud nõudeid ei kohaldata liikide, püsielupaikade ja kivististe kaitse alla võtmisele.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(12) Käesolevas paragrahvis sätestatud nõudeid ei kohaldata, kui loodusobjekt võetakse kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla planeeringu alusel.

§ 10. Loodusobjekti kaitse alla võtmine

(1) Ala võtab kaitsealana või hoiualana kaitse alla [Vabariigi Valitsus](#).
[RT I, 10.06.2011, 3- jõust. 31.05.2011 Riigikohtu üldkogu otsus tunnistas looduskaitseaduse § 10 lõike 1 tekstiosa „määrusega” põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.]

(2) Ala võtab püsielupaigana kaitse alla [valdkonna eest vastutav minister](#).
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(3) Liigid võtab I või II kaitsekategooria kaitse alla [Vabariigi Valitsus](#)nende loetelu sisaldava määrusega. Need liigid, mille püsielupaigad on käesoleva seaduse § 50 lõike 2 kohaselt automaatselt kaitstud, kuuluvad I kaitsekategooriasse.

(4) III kaitsekategooria liigid võtab kaitse alla [valdkonna eest vastutav ministern](#)ende loetelu sisaldava määrusega.

(5) Eesti looduses esineva haruldase või ohustatud kivistise võtab kaitse alla [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(6) Looduse üksikobjekti võtab kaitse alla [valdkonna eest vastutav minister](#).
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(7) Kohaliku omavalitsuse tasandil võtab kaitstava loodusobjekti kaitse alla volikogu:
1) kehtestatud üldplaneeringu või detailplaneeringu alusel;
2) ilma planeeringut koostamata.
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(8) Kui loodusobjekt võetakse kaitse alla ilma planeeringut koostamata, tuleb koostada kaitstava maa-ala piirikirjeldus või maastiku üksikelemendi asukoha kaart ja kinnitada maa-ala või maastiku üksikelemendi kaitse-eeskiri.
[RT I 2009, 28, 170- jõust. 01.07.2009]

§ 11. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otsus

(1) [Pindalalise loodusobjekti kaitse alla võtmisel](#):
1) määratakse ala kaitse alla võtmise eesmärk;
2) käesoleva seaduse § 12 lõikes 1 sätestatud juhul kehtestatakse [ala kaitsekord](#)(kaitse-eeskiri);
3) määratakse ala piir;
4) nimetatakse kaitse alla võetava ala valitseja;
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]
5) lisatakse otsusele loodusobjekti asukoha kaart.

(1¹) Käesoleva seaduse § 7 lõikes 2 sätestatud juhul pindalalise loodusobjekti kaitsekorra kindlaksmääramisel tuleb lähtuda kaitse eesmärgiks oleva elupaiga või liigi ökoloogilistest vajadustest.
[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(2) Liigi kaitse alla võtmisel esitatakse selle kaitsekategooria liikide loetelu eesti ja ladina keeles.

(3) [Looduse üksikobjekti kaitse alla võtmisel määratakse](#):
1) kaitse alla võtmise eesmärk;
2) kaitsevööndi ulatus;
3) kaitstava looduse üksikobjekti valitseja;
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]
4) kaitsekord.

(4) Loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse seletuskirjas esitatakse:

- 1) põhjendused kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) põhjendused loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) põhjendused kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) põhjendused kaitstava loodusobjekti välis- ja võõndite piiri kulgemise kohta;
- 5) põhjendused kaitsekorra kohta;
- 6) kaitse alla võtmise menetluse kirjeldus, sealhulgas menetlusetappide kronoloogiline loetelu, ärakuulamise tulemused ja menetluse käigus tehtud ettepanekute tulemusel tehtud muudatused koos põhjendustega.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud seletuskiri, välja arvatud kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavate loodusobjektide kaitse alla võtmise otsuse seletuskiri, avaldatakse Kliimaministeeriumi veebilehel. Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavate loodusobjektide kaitse alla võtmise otsuse seletuskiri avaldatakse valla- või linnavalitsuse veebilehel.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(6) Loodusobjekti kaitse alla võtmise otsus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist või otsuses sätestatud ajal.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

§ 11¹. Kaitse alla võtmisest keeldumine

(1) Kui menetluse kestel selgub, et loodusobjekti, mille kaitse alla võtmine algatati, ei ole otstarbekas või võimalik kaitse alla võtta, keeldutakse kaitse alla võtmisest. Loodusobjekti kaitse alla võtmisest keeldumise otsustab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga ning loodusobjekti kohaliku kaitse alla võtmisest keeldumise otsustab kaitse alla võtmise menetluse algataja.

(2) Kaitse alla võtmisest keeldumise otsus jõustub selle allakirjutamisel.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

§ 11². Kaitse alla võtmise ja sellest keeldumise otsuse kättetoimetamine

(1) Kaitse alla võtmise menetluse läbiviija toimetab kaitse alla võtmise otsuse ja selle seletuskirja menetlusosalisele kätte kümne päeva jooksul pärast otsuse avaldamist Riigi Teatajas ning kaitse alla võtmisest keeldumise otsuse kümne päeva jooksul pärast otsuse allakirjutamist.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud dokumendid toimetatakse menetlusosalisele kätte elektrooniliselt, kui loodusobjekti kaitse alla võtmise menetluse käigus on isik selleks nõusoleku andnud. Elektroonilisel kättetoimetamisel on isik kohustatud elektronposti teel viivitamata kinnitama dokumentide kättesaamist.

(3) Kui elektrooniline kättetoimetamine ei ole võimalik või isik ei ole elektroonilisel kättetoimetamisel kinnitanud dokumentide kättesaamist, toimetatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud dokumendid menetlusosalisele kätte väljastusteatega tähtkirjaga.

(4) Kui elektrooniline kättetoimetamine ei ole võimalik ja väljastusteatega tähtkirjaga saatmine ei ole otstarbekas või võimalik, toimetab menetluse läbiviija käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud dokumendid kätte haldusmenetluse seaduse §-des 28–32 kehtestatud korras.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

§ 12. Kaitse-eeskiri

(1) Kaitseala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsekord määratakse [kaitse-eeskirjaga](#).

(2) [Kaitse-eeskirjaga](#) piiritletakse ühe või mitme erineva rangusastmega kaitsevööndi ulatus ning määratakse käesoleva seadusega sätestatud piirangute osaline või täielik, alaline või ajutine kehtivus vööndite kaupa.

§ 13. Kaitse alla võtmise otsuse ja kaitse-eeskirja muutmine ja kehtetuks tunnistamine

(1) [Kaitstava loodusobjekti](#) tüübi, kaitse eesmärgi või välispiiri muutmisele või kaitse-eeskirjas märgitud piirangute või loodusobjektiga seotud kohustuste ulatuse olulisele muutmisele või kehtetuks tunnistamisele kohaldatakse käesoleva seaduse §-des 8 ja 9 sätestatud.

(2) Kui kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt võetakse kaitse alla kaitsealana või kaitstava looduse üksikobjektina, jääb loodusobjekt ka kohaliku tasandi kaitse alla, kuid kaitsekordade vastuolu korral kohaldatakse kaitseala või kaitstava looduse üksikobjekti kaitsekorda.

3. peatükk

KAITSE KORRALDAMINE

§ 14. Üldised kitsendused

(1) Kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei või ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) [kehtetu -RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]
- 4) [kehtetu -RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 5) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 6) lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda;
[RT I, 23.03.2015, 3- jõust. 01.07.2015]
- 7) anda projekteerimistingimusi;
- 8) anda ehitusluba;
- 9) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda veeluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]
- 10) jahiulukeid lisasöötä;
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]
- 11) anda ehitusseadustiku § 113¹lõikes 1²nimetatud hoonestusluba.
[RT I, 11.06.2024, 1- jõust. 21.06.2024]

(2) Kaitstava loodusobjekti valitseja ei kooskõlasta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevust ja muud tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

(3) Kaitstava loodusobjekti valitseja võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevuste ja muude tegevuste, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajavad kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekut, kooskõlastamisel kirjalikult seada tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitstava loodusobjekti kaitse eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevusi ei esitatud kaitstava loodusobjekti valitsejale kooskõlastamiseks või tegevustes ei arvestatud käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel seatud tingimusi, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(5) [Kehtetu -RT I, 23.03.2015, 6- jõust. 01.07.2015]

(6) Kaitstaval loodusobjektidel valik- ja turberaie tegemisel tuleb arvestada käesoleva seaduse lisas sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskirja ei sätesta teisiti.
[RT I, 06.07.2017, 1- jõust. 01.09.2017]

§ 15. Liikumine kaitstaval loodusobjektidel

(1) Kaitseala sihtkaitse- ja piiranguvööndis või hoiualal olevad või kaitstava looduse üksikobjekti juurde viivad teed ja rajad on päikesetõusust päikeseloojanguni avalikuks kasutamiseks ning nende olemasolu korral peab kinnisasja valdaja tagama nimetatud ajal inimeste juurdepääsu kaitstavale loodusobjektile.

(2) Õuemaal, kus asub kaitstav looduse üksikobjekt, võivad teised isikud viibida kinnisasja valdaja nõusolekul.

(3) Kaitstava loodusobjekti piires oleva või seda sisaldava kinnisasja valdajal ei ole õigust keelata viibida kinnisasjal:

- 1) kaitstava loodusobjekti valitseja esindajal seoses loodusobjekti valitsemisega;
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]
- 2) teadustöötajal, kes esitab valdaja nõudel valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud vormi kohase ning valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud tingimustel antud õiendi;
- 3) riikliku seire või kaitstava loodusobjekti valitseja tellitud uuringu või inventuuri tegijal, kes esitab valdaja nõudel tellitud töö lepingu või töötõendi.
[RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.01.2024]

§ 16. Loodusobjekti sisaldava kinnisasja võõrandamine

(1) Kaitsealal või hoiualal asuva või kaitstavat looduse üksikobjekti või püsielupaika sisaldava kinnisasja või selle osa võõrandamisel või asjaõigusega koormamisel peab asjakohane leping sisaldama järgmist loodusobjektiga seotud teavet:

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

- 1) loodusobjekti tüüp ja nimetus;
- 2) loodusobjekti valitseja nimi;
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

- 3) viide loodusobjekti kaitse alla võtmise otsusele.
- (2) [Kehtetu -RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.06.2024]
- (3) [Kehtetu -RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.06.2024]
- (4) [Kehtetu -RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.06.2024]
- (5) [Kehtetu -RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.06.2024]
- (6) [Kehtetu -RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.06.2024]

§ 17. Kaitstaval loodusobjektidel vajalik tegevus

(1) Kaitstava loodusobjekti poollooduslike koosluste esinemisaladel on vajalik nende ilmet ja liigikoosseisu tagav tegevus, nagu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine või raadamine, mille ulatus määratakse hoiualadel kaitsekorralduskavaga, teistel kaitstavatel loodusobjektidel kaitse-eeskirjaga.

(2) Poollooduslike koosluste esinemisaladeks nimetatakse pikaajalise inimtegevuse mõjul kujunenud loodusliku elustiku kooslustega alasid, kus on niidetud heina või karjatatud loomi, nagu puisniidud, loopealsed, soostunud niidud, soo-, ranna-, lammi- ja aruniidud ning puiskarjamaad.

(3) Kaitsealal võib kaitse-eeskirjaga määrata loodusliku metsa- ja sookoosluse taastamiseks vajalikud tegevused, nagu kraavide sulgemine, häilude rajamine ja maapinna mineraliseerimine.

(4) Kaitsealal võib kaitse-eeskirjaga määrata vaadete avamiseks vajalikuks tegevuseks raied.

(5) [Kehtetu -RT I 2006, 30, 232- jõust. 01.01.2007]

(6) Kaitsekorraldusest või kaitsekorralduskavast tulenevaks vajalikuks tegevuseks võib valitseja anda kaitstaval loodusobjektidel asuva kinnisasja omaniku või kinnisasja valdaja tasuta kasutusse selle töö tegemiseks vajaliku riigile kuuluva vallasasja.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(7) Riigile kuuluva vallasasja tasuta kasutusse andmise korral ei kohaldata riigivaraseaduses riigivara kasutusse andmise kohta sätestatud. Kasutusse andmiseks sõlmitakse kaitstava loodusobjekti valitseja ja vallasasja kasutaja vahel leping, milles märgitakse vähemalt:
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

1) kasutusse antavate vallasasjade nimetused, riigivararegistri registreerimisnumbrid ja asjade arv nimetuste kaupa;

2) kasutaja nimi ja elu- või asukoht;

3) lepingu tähtaeg;

4) asjade üleandmise aeg ning tagastamise tähtaeg ja kord;

5) kindlustamiskohustus ja selle ulatus;

6) kasutusse antava asja korrashoiu, uuendamise ja remontimise kohustus;

7) lepingu ennetähtaegse lõpetamise alused;

8) kaitsekorraldusest tuleneva vajaliku tegevuse tingimused, kirjeldus ja tehnilised nõuded;

9) kasutusse antava asja kasutusotstarve.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(8) Kui kinnisasja valdaja ei nõustu kaitse-eeskirjaga või kaitsekorralduskavaga määratud vajalikkude tegemise või ei jõua tööde tegemise osas kaitstava loodusobjekti valitsejaga kokkuleppele, ei ole tal õigust takistada kaitstava loodusobjekti valitsejal seda tööd korraldamast.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(9) Käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud juhul korraldab vajalikke töid kaitse-eeskirjaga määratud ulatuses kaitstava loodusobjekti valitseja riigi kulul, välja arvatud kohalikul tasandil kaitstaval loodusobjektidel.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(10) Kaitseala, hoiuala või püsielupaiga poollooduslike koosluste säilitamiseks vajaliku töö tegemist ei loeta majandustegevuseks ega ettevõtluseks.

§ 18. Loodushoiutoetus

(1) Kaitseala, hoiuala või püsielupaiga poollooduslike koosluste säilimiseks kaitse-eeskirjaga, kaitsekorralduskavaga ja liigi kaitse või elupaiga tegevuskavaga määratud vajaliku töö tegemiseks makstakse loodushoiutoetust.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(1¹) Loodushoiutoetust saab taotleda Eesti looduse infosüsteemi kantud poollooduslike koosluste säilimise tagamiseks.

[RT I, 27.05.2022, 1- jõust. 06.06.2022]

(2) Loodushoiutoetust on õigus taotleda kinnisasja valdajal.

(3) Loodushoiutoetuse taotlemise, taotluse läbivaatamise ja toetuse maksmise korra, nõuded toetuse maksmiseks, toetuse määrad ning toetuse tagasinõudmise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(4) Loodushoiutoetust ei maksta:

1) kui tööde tegija ei täida toetuse saamiseks sõlmitud lepingut või loodushoiutööde tulemus ei vasta lepingu või õigusaktiga kehtestatud nõuetele,

2) kui tööde tegija esitas loodushoiutoetuse taotlemisel valeandmeid,

3) kui taotluste eelisjärjestuse kohaselt ei ole vähem eelistatud maaüksusel loodushoiutoetuse maksmiseks jooksva aasta riigieelarves selleks vahendeid ette nähtud või

4) kui tegevus toimub maatükil, mille kohta taotletakse jooksval aastal rändel viibivate lindude tekitatud kahju hüvitamist käesoleva seaduse § 61 lõike 1 alusel.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(4¹) Loodushoiutoetuse taotluse rahuldamise, taotluse rahuldamata jätmise, toetuse maksmise ja tagasimaksmise otsuse teeb Keskkonnaamet.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(5) Loodushoiutoetuse maksmise aluseks on kaitstava loodusobjekti valitseja ja tööde tegija vahel sõlmitud leping ning selles nimetatud nõuete kohaselt tehtud tööde üleandmis-vastuvõtmisakt.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(6) Kui pärast loodushoiutoetuse väljamaksmist selgub, et toetust ei kasutatud sihipäraselt, või selguvad asjaolud, mis oleks tinginud taotluse rahuldamata jätmise, või pärast loodushoiutoetuse väljamaksmist ei ole toetuse saaja taganud ala hooldamist viie aasta jooksul, võib Keskkonnaamet nõuda toetuse saajalt talle toetusena makstud raha tagasi kuni 100 protsendi ulatuses.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

§ 19. Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja vahetamine

[Kehtetu -RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

§ 20. Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja omandamine

(1) Kaitstavat looduse üksikobjekti sisaldava või kogu ulatuses kaitsealal, hoiualal või püsielupaigas asuva kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, omandab riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga kinnisasja väärtusele vastava tasu eest.

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(1¹) Riik ei omanda kinnisasja käesolevas paragrahvis sätestatud korras, kui isik on kinnisasja omandanud pärast selle kaitse alla võtmist ning võõrandamistehing sisaldas informatsiooni kaitstava loodusobjekti kohta, välja arvatud juhul, kui:

1) kinnisasja suhtes kohaldatav kaitsekord muutub rangemaks;

2) kinnisasi omandati pärimise teel;

3) kinnisasi omandati abikaasalt, registreeritud elukaaslaselt, alanejalt sugulaselt, vanemalt või tema alanejalt sugulaselt või vanavanemalt või tema alanejalt sugulaselt ning isik, kellelt kinnisasi omandati, oli selle omanik enne kaitse alla võtmist või kaitsekorra rangemaks muutumist;

[RT I, 06.07.2023, 6- jõust. 01.01.2024]

[RT I, 17.06.2023, 1- jõust. 14.06.2023 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistas looduskaitseaduse § 20 lõike 1¹ punkt 3 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda riigil omandada kaitstavat loodusobjekti sisaldavat kinnisasja, mis omandati abikaasalt, alanejalt sugulaselt, vanemalt või tema alanejalt sugulaselt või vanavanemalt või tema alanejalt sugulaselt, ning isik, kellelt kinnisasi omandati, sai selle omanikuks pärast kaitse alla võtmist või kaitsekorra rangemaks muutumist, kuid nii, et võõrandamistehing ei sisaldanud informatsiooni kaitstava loodusobjekti kohta.]

4) kinnisasi omandati õigusvastaselt võõrandatud vara tagastamise teel ja kohaliku omavalitsuse üksuse korraldus maa tagastamise kohta on antud enne 1996. aasta 7. juunit.

[RT I, 05.04.2013, 2- jõust. 15.04.2013]

(1²) Kui kinnisasi ei asu kogu ulatuses kaitsealal, hoiualal või püsielupaigas või on suurem kui kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvöönd, võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada selle osa kinnisasjast, mis ulatub kaitsealale, hoiualale või püsielupaika. Kinnisasja jagamise korraldab kinnisasja omanik, jagamisega seotud kulud kannab kinnisasja omandamise ettepaneku teinud isik.

[RT I 2009, 35, 232- jõust. 01.07.2009]

(1³) Kogu kinnisasja võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada juhul, kui:

1) kinnisasja kaitsealale või hoiualale ulatuv osa on suurem kui kaks kolmandikku kinnisasja kogupindalast või
2) kinnisasja hõlmab osaliselt I kaitsekategooria liigi püsielupaik või kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvöönd.

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(2) Kinnisasja omandamise ettepaneku tegemise õigus on kinnisasja omanikul, kaitstava loodusobjekti valitsejal või valdkonna eest vastutaval ministril. Kinnisasja omandamise algatamise ning omandamise otsustab valdkonna eest vastutav minister. Kinnisasja omandamisega seotud kulud kannab riik ja omandamist finantseeritakse riigieelarvest igaks eelarveaastaks määratud summa piires või riigitulundusametuse eelarvest.

[RT I, 26.01.2018, 5- jõust. 05.02.2018]

(2¹) Kinnisasja väärtus, välja arvatud metsaga kinnisasja väärtus, määratakse tehingute võrdlemise meetodil. Kinnisasja väärtuse määramisel arvestatakse asjaõigustega, mida nende olemuse tõttu ei ole võimalik kinnistusraamatust kustutada (näiteks servituudid, naabruseõigused), samuti seadustest, välja arvatud kinnisasja omandamise aluseks olevast kaitsekorrast tulenevate kinnisomandi kitsendustega.

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(2²) Metsaga kinnisasja väärtus määratakse maatüki ja sellel kasvava metsa väärtuste summana. Kui metsaga kinnisasja väärtuse määramisel ei oma kasvava metsa väärtus olulist tähtsust ja piirkonna turusituatsioonist lähtuvalt ei kajasta maa maksustamishind selle piirkonna turuhinda, võib riigi esindaja metsaga kinnisasja väärtuse määramiseks tellida erakorralise hindamise.

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(3) Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigi poolt omandamise ja ettepanekute menetlemise korra ning kriteeriumid, mille alusel loetakse ala kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piiravaks, samuti kinnisasja väärtuse määramise korra ja alused, kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) määrusega.

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(4) Kinnisasja omandamine otsustatakse omandamiseks tehtud avalduste laekumise järjekorras, kui ei esine mõjuvaid põhjusi menetluse pikendamiseks. Mõjuva põhjuse esinemisel lahendatakse avaldus pärast mõjuva põhjuse äralangemist. Andmed omandamise avalduste laekumise järjekorra kohta avaldatakse Kliimaministeeriumi veebilehel.

[RT I, 05.04.2013, 2- jõust. 15.04.2013]

(5) Kui kinnisasi, mille kohta on kliimaminister teinud omandamise algatamise otsuse, on koormatud hüpoteegiga Eesti Vabariigi kasuks, on kinnisasja omanikul õigus taotleda hüpoteegipidajalt maksegraafikujärgsete maksete tasumise peatamist. Kui kinnisasja omanikul on tekkinud võlgnevus hüpoteegimaksete tasumisel, on maksete tasumise peatamine lubatud juhul, kui enne maksete tasumise peatamist tekkinud võla tasumiseks on sõlmitud maksegraafik ja võlga tasutakse selle maksegraafiku alusel.

[RT I, 30.06.2023, 1- jõust. 01.07.2023]

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud maksegraafikujärgsete maksete tasumise peatamine lõpeb kinnisasja riigile omandamise lepingu sõlmimisega, omandamisest keeldumise otsuse tegemisega või kinnisasja võõrandamisega kolmandale isikule.

[RT I, 18.04.2017, 2- jõust. 28.04.2017]

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud maksegraafikujärgsete maksete tasumise peatamise korral intresse ei arvutata. Kui kinnisasja riigile ei omandata, pikeneb maksegraafik peatatud aja võrra.

[RT I, 18.04.2017, 2- jõust. 28.04.2017]

§ 20¹. Enampakkumisel oleva riigile kuuluva kinnisasja ja kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja väärtuste tasaarvestamine

[Kehtetu -RT I, 05.04.2013, 2- jõust. 15.04.2013]

§ 20². Tasaarvestamine keskkonnaministri poolt

[Kehtetu -RT I, 05.04.2013, 2- jõust. 15.04.2013]

§ 21. Kaitstava loodusobjekti valitseja

(1) Kaitseala, hoiuala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti valitseja on Keskkonnaamet (edaspidi *valitseja*).

(2) Käesoleva seaduse § 4 lõikes 7 nimetatud loodusobjekti valitseja on loodusobjekti kaitse alla võtmise otsustanud kohalik omavalitsus või tema poolt valitsema volitatud valla- või linnaasutus.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 22. Kaitstava loodusobjekti valitsemine

Kaitstava loodusobjekti valitsemine on:

- 1) käesoleva seaduse ja kaitse-eeskirjaga määratud keskkonnakasutusloa andmise otsustamine ja keskkonna kasutuseks tingimuste seadmine;
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]
- 2) kaitstavat loodusobjekti mõjutava planeeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise ning kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise menetluses osalemine ja kaitstavat loodusobjekti mõjutavale kavandatavale tegevusele või planeeringule tingimuste seadmine;
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]
- 3) kaitse-eeskirjast ja kaitsekorralduskavast tuleneva tegevuse korraldamine;
- 4) käesoleva seaduse ja kaitse-eeskirjaga sätestatud nõuete täitmise jälgimine.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

§ 23. Kaitstava loodusobjekti tähistamine

(1) Kaitseala, hoiuala, kaitstav looduse üksikobjekt ja kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstav loodusobjekt tähistatakse nii, et kaitstava loodusobjekti asukohast looduses oleks võimalik mõistlikul viisil aru saada.

(2) Kaitstava loodusobjekti tähistamist korraldab kaitstava loodusobjekti valitseja.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(3) [Valdkonna eest vastutav minister](#) kehtestab kaitstava loodusobjekti tähistamise korra ja tähised määrusega.

§ 24. Kaitsekohustuse teatis

(1) Kaitsekohustuse teatis on pruunkaru talvitumispaika või I kaitsekategooria liigi isendite kasvukohta või elupaika sisaldava või selle piiresse jääva kinnisasja omanikule, kinnistusraamatusse kantud valdajale, riigivara valitsejale või volitatud asutusele (edaspidi koos *valdaja*) väljastatav teabedokument.
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(2) Kaitsekohustuse teatis sisaldab:

- 1) andmeid kaitstava loodusobjekti, selle kaitse alla võtja ja kaitse alla võtmise aja kohta;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise eesmärki;
- 3) andmeid kaitstava loodusobjekti valitseja kohta;
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]
- 4) käesoleva seaduse ja selle alusel vastuvõetud õigusaktidega sätestatud kitsenduste loetelu.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(3) Keskkonnaamet väljastab kaitsekohustuse teatise kohe pärast pruunkaru talvitumispaiga või I kaitsekategooria liigi kasvukohta või elupaiga avastamise teate saamist.
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(4) Kaitsekohustuse teatis antakse üle allkirja vastu, saadetakse tähtkirjaga või elektrooniliselt, kui teatise väljastajale on elektronposti aadress teada. Elektroonilisel kättetoimetamisel on isik kohustatud elektronposti teel viivitamata kinnitama teatise kättesaamist. Kui isik ei ole kinnitanud teatise kättesaamist, toimetatakse see talle kätte tähtkirjaga.
[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(4¹) Kaitsekohustuse teatist ei toimetata kätte Riigimetsa Majandamise Keskusele.
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(5) [Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(6) [Kehtetu -RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(7) [Kehtetu -RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(8) Kinnisasja valdaja on kohustatud kaitstaval loodusobjektil kehtivatest kitsendustest teavitama viivitamatult kolmandaid isikuid, kes kinnisasja valdaja korraldusel on õigustatud kinnisasjal viibima või seal kinnisasja valdaja tellitud töid tegema või teenust osutama.
[RT I 2010, 43, 255- jõust. 17.07.2010]

§ 25. Kaitsekorralduskava

(1) Kaitstava loodusobjekti kaitse korraldamiseks võib koostada kaitsekorralduskava.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(2) Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise korra kehtestab ja kaitsekorralduskava kinnitaja määrab [valdkonna eest vastutav minister](#). Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti veebilehel.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 25¹. Elupaiga tegevuskava

(1) Elupaiga tegevuskava koostatakse elupaiga soodsa seisundi tagamiseks, kui teadusinventuuri tulemused või muud andmed näitavad, et seni rakendatud abinõud seda ei taga või kui seda nõuab rahvusvaheline kohustus.

(2) Elupaiga tegevuskava kinnitaja määrab valdkonna eest vastutav minister.
[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(3) Tegevuskava avalikustatakse Kliimaministeeriumi veebilehel.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

4. peatükk KAITSEALAD

§ 26. Rahvuspark

(1) Rahvuspark on kaitseala looduse, maastike, kultuuripärandi ning tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.

(2) Eesti rahvuspargid on:

- 1) Lahemaa – Põhja-Eesti rannikumaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
- 2) Karula – Lõuna-Eesti kuppelmaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
- 3) Soomaa – Vahe-Eesti soo- ja lammimaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
- 4) Vilsandi – Lääne-Eesti saarestiku rannikumaastike looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
- 5) Matsalu – Lääne-Eesti iseloomulike koosluste ning Väinamere looduse ja kultuuripärandi kaitseks;
- 6) Alutaguse – Ida-Eesti tüüpiliste ja haruldaste soo-, metsa- ja rannikumaastike looduse ning kultuuripärandi kaitseks.

[RT I, 14.11.2018, 4- jõust. 24.11.2018]

(3) Rahvuspargis võimalikud võõndid on loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.

§ 27. Looduskaitseala

(1) Looduskaitseala on kaitseala looduse säilitamiseks, kaitsmiseks, taastamiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.

(2) Looduskaitseala võimalikud võõndid on loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.

§ 28. Maastikukaitseala (looduspark)

(1) Maastikukaitseala on kaitseala maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutamise reguleerimiseks.

(2) Maastikukaitseala eritüübid on park, arboreetum ja puistu.

(3) Maastikukaitseala võimalikud võõndid on sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.

§ 29. Loodusreservaat

(1) Loodusreservaat on kaitseala otsesest inimtegevusest puutumata loodusega maa- või veeala, kus tagatakse looduslike koosluste säilimine ja kujunemine üksnes looduslike protsesside tulemusena.

(2) Loodusreservaadis on keelatud igasugune inimtegevus, sealhulgas inimeste viibimine, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud juhtudel.

(3) Inimeste viibimine loodusreservaadis on lubatud järelevalve ja päästetööde ning loodusobjekti valitsemise ja kaitse korraldamise eesmärgil.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(4) Teadustegevuse ning loodusobjektide seisundi jälgimise ja hindamise eesmärgil tohib loodusreservaadis viibida kaitseala valitseja nõusolekul.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 30. Sihtkaitsevöönd

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndis asuvaid loodusvarasid ei arvestata tarbimisvarudena.

(2) Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on sihtkaitsevööndis keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine;
- 4) inimeste viibimine kaitsealuste liikide elupaigas, kasvukohas ja rändlindude koondumispaigas;
- 5) sõiduki, maastikusõiduki või ujuvvahendiga sõitmine;
- 6) telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituse korraldamine.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 4 kehtestatud keeld ei laiene järelevalve- ja päästetöödele, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusele, kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul tehtavale teadustegevusele ning riiklikule eluslooduse seirele ja kaitstava loodusobjekti valitseja korraldatud eluslooduse uuringule ja inventuurile.

[RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.01.2024]

(3¹) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 5 kehtestatud keeld ei laiene järelevalve- ja päästetöödele, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusele ning kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekul tehtavale teadustegevusele.

[RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.01.2024]

(4) Kaitstava loodusobjekti säilitamiseks vajalike tegevustena või tegevustena, mis seda objekti ei kahjusta, võib sihtkaitsevööndis kaitse-eeskirjaga lubada:

- 1) olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutöid ja veerežiimi taastamist;
- 2) koosluse kujundamist vastavalt kaitse eesmärgile;
- 3) marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste varumist;
- 4) jahipidamist;
- 5) kalapüüki;
- 6) tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamist kaitsealal paikneva kinnistu, kaitseala või riigikaitse tarbeks ja olemasolevate ehitiste hooldustöid;
- 7) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks ning kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalikku tegevust;
- 8) pilliroo ja adru varumist.

(5) [Kehtetu -RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 31. Piiranguvöönd

(1) Piiranguvöönd on kaitseala maa- või veela, kus majandustegevus on lubatud, arvestades käesoleva seadusega sätestatud kitsendusi.

(2) Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on piiranguvööndis keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine;
  - 2) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;
- [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 3) maavara kaevandamine;
- [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 4) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
  - 5) uuendusraie;
  - 6) maastikukaitseala eritüübina kaitstavates parkides, arboreetumites ja puistutes ning kaitseala piiranguvööndis, mille kaitse-eesmärk on kaitsta parki, arboreetumit ja puistut, puuvõrade ja põõsaste kujundamine, puittaimestikku istutamine ja raie ilma kaitseala valitseja nõusolekuta;
- [RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]
- 7) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine;
- [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 8) ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise, püstitamine ning rahvuspargis ehitise väliskonstruktsioonide muutmine;
  - 9) jahipidamine ja kalapüük;
  - 10) sõidukiga, maastikusõidukiga või ujuvvahendiga sõitmine, välja arvatud liinirajatiste hooldamiseks vajalikeks töödeks ja maatulundusmaal metsamajandustöödeks või põllumajandustöödeks;
  - 11) telkimine, lõkketegemine ja rahvaürituse korraldamine kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas;
- [RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.01.2024]
- 12) roo varumine külmumata pinnasel.

(3) Kaitse-eeskirjaga võib piiranguvööndis seada tingimusi maastikuilme ning koosluse loodusliku tasakaalu, liikide ja vanuse mitmekesisuse säilitamiseks ning keelata puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel. Kui kaitse-eeskirjaga on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt, võib kaitseala valitseja seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(4) Kaitse-eeskirjaga võib piiranguvööndis seada raielangi suurusele ja kujule ning metsa vanusekoosseisule metsaseaduses sätestatud erinevaid piiranguid ning raie tegemise ajapiiranguid, mis on vajalikud koosluse või sellesse kuuluva kaitsealuse liigi säilimiseks ja elutingimuste parandamiseks.

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(5) [Kehtetu -RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

5. peatükk HOIUALAD

§ 32. Hoiuala

(1) Hoiuala moodustatakse loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisundi tagamiseks, kui see ei ole tagatud muul käesoleva seadusega sätestatud viisil.

(2) Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

(3) Hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.

(4) Metsaseaduse kohase metsateatise menetlemisel tuleb arvestada hoiuala kehtestamise eesmärki. Hoiuala valitseja võib kohustada:

- 1) tegema kavandatavat metsaraiet kindlaks määratud ajal;
- 2) kasutama kavandatava raie korral kindlaks määratud tehnoloogiat.

(4¹) Kui kavandatav uuendusraie on kooskõlas käesoleva paragrahvi lõigetega 2 ja 3, on hoiualal lubatud lageraie langi suurus kuni kaks hektarit ja laius kuni 30 meetrit ning turberaie langi suurus kuni viis hektarit. [RT I 2009, 53, 359- jõust. 21.11.2009]

(5) Hoiualal kavandatava tegevuse mõju elupaikade ja liikide seisundile hinnatakse keskkonnamõju hindamise käigus või käesoleva seaduse §-s 33 või 10. peatükis sätestatud korras. [RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 33. Hoiuala teatis

(1) Hoiuala piires asuva kinnisasja valdaja peab esitama hoiuala valitsejale teatise järgmiste tegevuste kavandamise korral:

- 1) tee rajamine;
- 2) loodusliku kivimi või pinnase teisaldamine;
- 3) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine; [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 4) biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- 5) loodusliku ja poolloodusliku rohumaa ning poldri kultiveerimine ja väetamine; [RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 6) puisniiduilmelisel alal asuvate puude raiumine;
- 7) maaparandussüsteemi rajamine ja rekonstrueerimine;
- 8) roo varumine.

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(2) Teatis peab sisaldama kavandatud tööde kirjeldust, mahtu ja aega ning nende tegemiskoha skeemi.

(3) Teatis tuleb esitada hoiuala valitsejale vähemalt üks kuu enne tööde alustamist:

- 1) kohaletoomisega,
- 2) tähtkirjaga posti teel või
- 3) digitaalallkirjaga varustatud e-kirjaga.

(4) Teatis loetakse esitatuks postitempli või ajatempli järgi postitamise päeval või päeval, kui hoiuala valitseja on selle registreerinud.

(5) Ühe kuu jooksul teatise esitamisest arvates hindab hoiuala valitseja kavandatud tegevuse vastavust käesoleva seaduse §-s 32 sätestatud nõuetele. Hoiuala valitseja:

- 1) kinnitab teatise ja tagastab selle esitajale, kui kavandatud tööd on lubatud,
- 2) teatab teatise esitajale tingimused, mida järgides võib kavandatud töid teha või
- 3) keelab tööd, mis ohustavad hoiuala kaitstavate liikide või elupaikade soodsa seisundi säilimist, mille tagamiseks hoiuala on moodustatud.

(6) Hoiuala teatise vormi ning teatise kinnitamise, läbivaatamise ja tagastamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(7) Hoiualal ei kehti käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teatise esitamise kohustus olemasoleva elamu õuemaal tehtavate tööde kohta.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

6. peatükk RAND JA KALLAS

§ 34. Ranna ja kalda kaitse eesmärk

Ranna või kalda kaitse eesmärk on rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine.

§ 35. Ranna ja kalda kasutamise kitsendused

- (1) Rannal või kaldal on:
- 1) ranna või kalda piiranguvöönd;
  - 2) ranna või kalda ehituskeeluvöönd;
  - 3) ranna või kalda veekaitsevöönd.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud vööndite laiuse arvestamise lähtejoon on ruumiandmete seaduse kohaselt Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiir.
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

(2¹) Kui maaparandussüsteemi eesvooluks olev kraav on Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud joonobjektina, on käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud vööndite laiuse arvestamise lähtejooneks süvendi serv.
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

(2²) Veekaitsevööndi laiuse arvestamise lähtejoont arvestatakse veeseaduses sätestatud korras.
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

(3) Suurte üleujutusalaodega siseveekogudel määratakse kõrgveepiir korras, mille kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega. Suurte üleujutusalaodega siseveekogude nimistu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(3¹) Korduva üleujutusega ala piir mererannal määratakse üldplaneeringuga. Kui korduva üleujutusega ala piiri ei ole määratud, loetakse korduvalt üleujutatud ala piiriks üks meeter kaldajoone kõrgusväärtusest.
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

(4) Korduva üleujutusega veekogude ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd koosnevad üleujutatavast alast ja käesoleva seaduse §-des 37–39 sätestatud vööndi laiusest.

(5) Üle viie meetri kõrgusel ja Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiirile lähemal kui 200 meetrit oleval kaldaastangul koosnevad ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd kaldaastangu alla kuni veepiirini jäävast alast ja käesoleva seaduse §-des 37–39 sätestatud vööndi laiusest.
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

§ 36. Läbi- ja juurdepääsu tagamine

[Kehtetu -RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

§ 37. Ranna ja kalda piiranguvöönd

(1) Ranna või kalda piiranguvööndi laius on:

- 1) Läänemere, Peipsi järve, Lämmijärve, Pihkva järve ja Võrtsjärve rannal 200 meetrit;
- 2) üle kümne hektari suurusel järvel ja tehisjärvel ning üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul 100 meetrit;
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]
- 3) allikal ning kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel ja ojal 50 meetrit;
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]
- 4) maaparandussüsteemi 10–25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga avatud eesvoolul 50 meetrit.
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

(2) Ranna ja kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ja puhketingimuste säilitamine. Ranna piiranguvööndis on keelatud lageraie. Kalda piiranguvööndis ei

tohi lageraielangi pindala olla suurem kui kaks hektarit, välja arvatud maaparandussüsteemi eesvoolu veekaitsevööndis maaparandushoiutööde tegemisel. Ranna ja kalda piiranguvööndis valik- ja turberaie tegemisel tuleb arvestada käesoleva seaduse lisas sätestatud tingimustega.
[RT I, 06.07.2017, 1- jõust. 01.09.2017]

- (3) Ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud:
- 1) reoveesette laotamine;
  - 2) matmispaiga rajamine;
  - 3) jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas;
  - 4) [kehtetu -RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
  - 5) maavara kaevandamine;
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
  - 6) mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ning maastikusõidukiga sõitmine, välja arvatud riiklikuks seireks, kaitstava loodusobjekti valitsemise seotud töödeks või tiheasustusalal haljasala hooldustöödeks, kutselise või harrastuskalapüügi õigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks, pilliroo varumiseks ja adru kogumiseks ning maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja põllumajandustöödeks ning Keskkonnaameti nõusolekul kaitsevääteenistuse seaduse § 69 lõigetes 3 ja 3¹ nimetatud sõjaväelise väljaõppe läbiviimiseks või riigikaitse eesmärgi tagamiseks.
[RT I, 17.04.2024, 1- jõust. 01.05.2024]

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 5 ja 6 sätestatud piirangud ei laiene maavara või maa-ainese kaevandamise tõttu tekkinud tehisveekogule, mis asub maardlal, mäeeraldisel või selle teenindusmaal, kuni kaevandatud maa korrastamise kohustuse täidetuks tunnistamiseni maapõueseaduses sätestatud korras.
[RT I, 10.11.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(5) Maavara ja maa-ainese kaevandamine ning geoloogilise uuringu tegemine on lubatud maavara või maa-ainese kaevandamise tõttu tekkinud tehisveekogu ranna ja kalda piiranguvööndis pärast kaevandatud maa korrastamise kohustuse täidetuks tunnistamist, kui loa andja on andnud nõusoleku, mis on maavara kaevandamise või geoloogilise uuringu loa osa.
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud nõusoleku andmisest võib keelduda, kui taotletav tegevus on vastuolus käesoleva seaduse §-s 34 nimetatud eesmärkidega.
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

§ 38. Ranna ja kalda ehituskeeluvöönd

- (1) Ehituskeeluvööndi laius rannal või kaldal on:
- 1) mererannal Narva-Jõesuu linna piires ja meresaartel 200 meetrit;
  - 2) mererannal, Peipsi järve, Lämmijärve, Pihkva järve ja Võrtsjärve rannal 100 meetrit;
  - 3) linnas ja alevis ning aleviku ja küla selgelt piiritletaval kompaktsel asustusega alal (edaspidi *tiheasustusala*) 50 meetrit, välja arvatud käesoleva lõike punktis 5 sätestatud juhul;
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
  - 4) üle kümne hektari suurusel järvel ja tehisjärvel ning üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul 50 meetrit;
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]
  - 5) allikal ning kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel ja ojal 25 meetrit;
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]
  - 6) maaparandussüsteemil 10–25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga avatud eesvoolul 25 meetrit.
[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

(2) Rannal ja järve või jõe kaldal metsamaal metsaseaduse § 3 lõike 2 tähenduses ulatub ehituskeeluvöönd ranna või kalda piiranguvööndi piirini.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(3) Ranna või kalda ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud.

(4) Ehituskeeld ei laiene:

- 1) hajaasustuses olemasoleva elamu õuemaale ehitatavale uuele ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse;
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]
- 1¹) tiheasustusala ehituskeeluvööndis varem väljakujunenud ehitusjoonest maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele;
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 2) kalda kindlustusrajatisele;
- 3) supelranna teenindamiseks vajalikule rajatisele;
- 4) maaparandussüsteemile, välja arvatud poldrile;

5) olemasoleva ehitise esmakordsele juurdeehitisele juhul, kui juurdeehitise maht on väiksem kui üks kolmandik olemasoleva ehitise kubatuurist;

6) piirdeaedadele;

7) piirivalve rajatisele;

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

8) maakaabelliinile;

9) olemasoleva elamu tarbeks rajatavale tehnovõrgule ja -rajatisele;

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

10) Keskkonnaameti nõusolekul riigikaitsele ehitisele.

[RT I, 29.06.2022, 1- jõust. 09.07.2022]

(5) Ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga, kehtestatud üldplaneeringuga või kehtestatud tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga kavandatud:

[RT I, 07.03.2023, 21- jõust. 17.03.2023]

1) pinnavee veehaarde ehitisele;

2) sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele;

3) ranna kindlustusrajatisele;

4) hüdrograafiateenistuse ja seirejaama ehitisele;

5) kalakasvatusehitisele;

6) riigikaitse, piirivalve ja päästeasutuse ehitisele;

[RT I 2010, 29, 151- jõust. 20.06.2010]

7) [kehtetu -RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

8) tehnovõrgule ja -rajatisele;

9) sillale;

10) avalikult kasutatavale teele;

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

11) raudteele;

12) maaparandussüsteemi eesvoolu, mis ei kattu loodusliku veekoguga, kalda ehituskeeluvööndis rootorilabade alusele pinnale.

[RT I, 07.03.2023, 21- jõust. 17.03.2023]

(5¹) Ehituskeeld ei laiene kehtestatud riigi eriplaneeringu alusel ehitatavale ehitisele.

[RT I, 23.03.2015, 3- jõust. 01.07.2015]

(6) Lautrit ja paadisilda tohib rannale või kaldale rajada, kui see ei ole vastuolus ranna ja kalda kaitse eesmärkidega.

[RT I, 22.02.2019, 1- jõust. 01.10.2019]

(7) Ehitamisele kaitsealal kohaldatakse käesolevas peatükis sätestatud, kui kaitse-eeskirjaga ei ole sätestatud teisiti.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(8) Hoiualal reguleerib ehitamist lisaks käesolevas seaduses hoiuala kohta sätestatule ka käesolev peatükk.

(9) Kui kohalik omavalitsus lubab ranna või kalda ehituskeeluvööndis ehitamist vastuolus käesolevas paragrahvis sätestatuga, ei teki isikul, kellele ehitusluba väljastati või kelle huvides ehitamine on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust ehitamise õiguspärasuse osas.

§ 39. Ranna ja kalda veekaitsevöönd

Ranna või kalda veekaitsevööndi ulatus ja kitsendused on sätestatud veeseaduses.

§ 40. Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi suurendamine ja vähendamine

(1) Ranna ja kalda ehituskeeluvööndit võib suurendada või vähendada, arvestades ranna või kalda kaitse eesmärke ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest.

(2) Ranna ja kalda ehituskeeluvööndit võib kohalik omavalitsus suurendada üldplaneeringuga.

(3) Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi vähendamine võib toimuda Keskkonnaameti nõusolekul.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(4) Ehituskeeluvööndi vähendamiseks esitab kohalik omavalitsus Keskkonnaametile taotluse ja planeerimisseaduse kohaselt:

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

1) vastuvõetud üldplaneeringu;

2) kehtestatud üldplaneeringu muutmise ettepanekut sisaldava vastuvõetud detailplaneeringu;

3) vastuvõetud detailplaneeringu, kui kehtestatud üldplaneering puudub;

4) vastuvõetud kohaliku omavalitsuse tuuleparki kavandava eriplaneeringu.

[RT I, 07.03.2023, 21- jõust. 17.03.2023]

(5) Keskkonnaamet hindab ehituskeeluvööndi vähendamise vastavust ranna või kalda kaitse eesmärgile ja käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(6) Ehituskeeluvööndi laiuse suurendamine ja vähendamine jõustub kehtestatud üldplaneeringu, detailplaneeringu või kohaliku omavalitsuse tuuleparki kavandava eriplaneeringu jõustumisel.
[RT I, 07.03.2023, 21- jõust. 17.03.2023]

§ 41. Uue tiheasustusala moodustamine ja olemasoleva laiendamine

(1) Uue tiheasustusala moodustamine ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud. Erandi võib teha Vabariigi Valitsus kohaliku omavalitsuse ettepanekul.

(2) Olemasoleva tiheasustusala laiendamine rannal või kaldal toimub kehtestatud üldplaneeringu alusel.

(3) Luba uue tiheasustusala moodustamiseks antakse kohalikule omavalitsusele taotluse ja planeerimisseaduse kohaselt pärast vastuvõtmist avaliku väljapaneku läbinud üldplaneeringu alusel, millele on lisatud planeeringu järelevalve teostaja arvamus. Kohaliku omavalitsuse taotluse edastab Vabariigi Valitsusele Kliimaministeerium koos oma asjakohase seisukohaga.

(4) Loa andmisel või sellest keeldumisel tuleb arvestada ranna ja kalda kaitse eesmäärke.

(5) Aleviku või küla tiheasustusala laiendamine ranna ja kalda piiranguvööndis võib toimuda ainult kehtestatud üldplaneeringu alusel.

§ 42. Ranna ja kalda kasutamine supelrannana

(1) Supelrand on selleks üldplaneeringuga määratud ala veekogu ääres, mille põhiülesanne on inimestele puhkuse võimaldamine.

(2) Supelrannas viibimine on tasuta.

(3) Supelranna kasutamise ja hooldamise korra kehtestab kohalik omavalitsus.

(4) Supelranda teenindavate rajatiste iseloomu ja paigutuse määrab kohalik omavalitsus detailplaneeringu koostamise kohustuse korral detailplaneeringuga või projekteerimistingimustega.
[RT I, 23.03.2015, 3- jõust. 01.07.2015]

(5) Supelrannal ei ole veekaitsevööndit.

7. peatükk

LOODUSKAITSE KOHALIKU OMAVALITSUSE TASANDIL

§ 43. Looduskaitse eesmärk kohaliku omavalitsuse tasandil

Looduskaitse eesmärk kohaliku omavalitsuse tasandil on piirkonna looduse eripära, kultuuri, asustust ja maakasutust esindavate väärtuslike maastike või nende üksikelementide kaitse ja kasutamise tingimuste määramine kohaliku omavalitsuse poolt.

§ 44. Kaitsekord

(1) Kohaliku kaitse alla võetud maa-alal rakendatakse käesoleva seaduse §-s 31 sätestatud kaitsekorda, mida võib kaitse-eeskirjaga või planeeringuga leevendada.

(2) Maastiku üksikelemendi ümber moodustatakse 50 meetri kaugusele ulatuv kaitsevöönd, kui kaitse alla võtmisel ei sätestata selle väiksemat ulatust. Kaitsevööndis rakendatakse käesoleva seaduse §-s 31 sätestatud kaitsekorda, mida võib kaitse-eeskirjaga või planeeringuga leevendada.

§ 45. Puude raie tiheasustusalal

Tiheasustusalal asuvaid üksikpuid, välja arvatud kasvav mets metsaseaduse tähenduses ja viljapuud, tohib raiuda kohaliku omavalitsuse loa alusel. Loa andmise tingimused ja korra kehtestab kohalik omavalitsus.

8. peatükk

LIIGID

§ 46. Liikide kaitsekategooriad

(1) I kaitsekategooriasse arvatakse:

- 1) liigid, mis on Eestis haruldased, esinevad väga piiratud alal, vähestes elupaikades, isoleeritult või väga hajusate asurkondadena;
- 2) liigid, mis on hävimisohus, mille arvukus on inimtegevuse mõjul vähenenud, elupaigad ja kasvukohad rikutud kriitilise piirini ja väljasuremine Eesti looduses on ohutegurite toime jätkumisel väga tõenäoline.

(2) II kaitsekategooriasse arvatakse:

- 1) liigid, mis on ohustatud, kuna nende arvukus on väike või väheneb ning levik Eestis väheneb ülekasutamise, elupaikade hävimise või rikkumise tagajärjel;
- 2) liigid, mis võivad olemasolevate keskkonnategurite toime jätkumisel sattuda hävimisohtu.

(3) III kaitsekategooriasse arvatakse:

- 1) liigid, mille arvukust ohustab elupaikade ja kasvukohtade hävimine või rikkumine ja mille arvukus on vähenenud sedavõrd, et ohutegurite toime jätkumisel võivad nad sattuda ohustatud liikide hulka;
- 2) liigid, mis kuulusid I või II kaitsekategooriasse, kuid on vajalike kaitseabinõude rakendamise tõttu väljaspool hävimisohtu.

§ 47. Isendi mõiste

(1) Isend käesoleva seaduse tähenduses on igas arengujärgus loom, taim või seen või looma, taime või seene äratuntav osa.

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(2) Isend käesoleva seaduse § 59 tähenduses on igas arengujärgus loom, taim või seen või tema äratuntav osa või sellest valmistatud toode või muu kaup, mis vastavalt saatedokumendile, pakendile või märgistusele või muudel asjaoludel näib olevat kaitsekategooria liiki kuuluva looma, taime või seene osa või sellest valmistatud toode.

§ 48. Liikide soodsa seisundi tagamine

(1) I kaitsekategooria liikide kõikide teadaolevate elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega.

(2) II kaitsekategooria liikide vähemalt 50 protsendi teadaolevate ja Eesti looduse infosüsteemis registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest.

[RT I, 27.05.2022, 1- jõust. 06.06.2022]

(3) III kaitsekategooria liikide vähemalt 10 protsendi teadaolevate ja Eesti looduse infosüsteemis registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse tagatakse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest.

[RT I, 27.05.2022, 1- jõust. 06.06.2022]

(4) Piiritlemata II ja III kategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub isendi kaitse.

§ 49. Liigi kaitse ja ohjamise tegevuskava

(1) Tegevuskava koostatakse:

- 1) I kaitsekategooria liigi kaitse korraldamiseks;
- 2) liigi soodsa seisundi tagamiseks, kui liigi teadusinventuuri tulemused näitavad, et seni rakendatud abinõud seda ei taga, või kui seda nõuab rahvusvaheline kohustus;
- 3) liigi ohjamiseks, kui liigi teadusinventuuri tulemused näitavad liigi arvukuse suurenemisest tingitud olulist negatiivset mõju keskkonnale või ohtu inimese tervisele või varale.

(2) Tegevuskava peab sisaldama:

- 1) liigi bioloogia, arvukuse ja leviku andmeid;
- 2) ohustatud liigi soodsa seisundi tagamise tingimusi;
- 3) liigi ohutegureid;
- 4) kaitse või ohjamise eesmärki;
- 5) liigi soodsa seisundi saavutamiseks või ohjamiseks vajalike meetmete eelisjärjestust ja nende teostamise ajakava;
- 6) kaitse või ohjamise korraldamise eelarvet.

(3) Liigi kaitse ja ohjamise tegevuskava kinnitaja määrab valdkonna eest vastutav minister.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(4) Tegevuskava avalikustatakse Kliimaministeeriumi veebilehel.

§ 50. Püsielupaikade kaitse

(1) Püsielupaigas kehtib käesoleva seaduse §-s 30 või 31 sätestatud kaitsekord, mis määratakse käesoleva seaduse § 10 lõike 2 kohaselt.

(2) Kui käesolevas paragrahvis nimetatud liigi püsielupaik, välja arvatud asustamata tehispesa, ei ole kindlaks määratud § 10 lõike 2 kohaselt, on selleks:

- 1) lendorava pesapuu ja seda ümbritsev ala 25 meetri raadiuses;
- 2) merikotka, madukotka ja kalakotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 200 meetri raadiuses;
- 3) suur-konnakotka ja must-toonekure pesapuu ja seda ümbritsev ala 250 meetri raadiuses;
- 4) väike-konnakotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 100 meetri raadiuses;
- 5) kaljukotka pesapuu ja seda ümbritsev ala 500 meetri raadiuses;
- 6) väike-konnakotka ja suur-konnakotka segapaari pesapuu ja seda ümbritsev ala 250 meetri raadiuses.

(3) Pesapuu avastanud isik on kohustatud informeerima sellest Keskkonnaametit kolme ööpäeva jooksul.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(4) Kui käesolevas paragrahvis nimetatud liigi püsielupaiga kaitsekord ei ole määratud käesoleva seaduse § 10 lõike 2 kohaselt, kehtib alates pesapuu leidmisest lendorava, kaljukotka, merikotka, madukotka, kalakotka, suur- ja väike-konnakotka ning must-toonekure püsielupaigas käesoleva seaduse §-s 30 sätestatud kaitsekord.

(5) Kui käesolevas paragrahvis nimetatud liigi püsielupaik ei ole kindlaks määratud käesoleva seaduse § 10 lõike 2 kohaselt, on inimesel keelatud viibimine kalju- ja merikotka püsielupaigas 15. veebruarist 31. juulini, madukotka, kalakotka, suur- ja väike-konnakotka ning must-toonekure püsielupaigas 15. märtsist 31. augustini.

(5¹) Kui käesolevas paragrahvis nimetatud liigi püsielupaik ei ole kaitse alla võetud käesoleva seaduse § 10 lõike 2 kohaselt, on erinevalt käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud kitsendustest ja lõikes 5 nimetatata ajal püsielupaigas lubatud:

- 1) marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste varumine;
- 2) jahipidamine;
- 3) kalapüük;
- 4) püsielupaiga valitseja nõusolekul koosluse kujundamine vastavalt kaitse eesmärgile, liigi elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus ning olemasoleva ehitise hooldustööd.

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(6) Püsielupaiga kohta käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud kitsendused ei kehti kinnisasja haritaval maal, olemasoleva elamu õuemaal ja avalikus kasutuses oleval teel, samuti loodusliku rohumaa hooldamisel.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(7) Püsielupaigas kehtiva liikumiskeelu ajal võib püsielupaigas viibida õppe- või teadusotstarbel filmimiseks, pildistamiseks ja häälte salvestamiseks Keskkonnaameti loa alusel, kui tegevus ei ohusta kaitsealuse liigi isendit.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(8) Püsielupaiga valitsejal on õigus korraldada kaitsekorra või tegevuskava kohaseid töid kohaliku omavalitsuse, maaomaniku või mõne muu isikuga sõlmitud lepingu alusel.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(9) Metsise püsielupaigas on keelatud metssea lisaõõtmine.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 51. Koelmuala kaitse

(1) Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana kinnitatud veekogul või selle lõigul on keelatud olemasolevate paisude rekonstrueerimine ulatuses, mis tõstab veetaset, uute paisude rajamine ning veekogu loodusliku sängi ja veerežiimi muutmine.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(1¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud veekogul või selle lõigul on loodusliku sängi, veerežiimi ning veetaseme muutmine paisude rekonstrueerimisel lubatud üksnes juhul, kui sellega parandatakse kalade kudemisvõimalusi.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 51¹. Pruunkaru talvituspaiga kaitse

- (1) Pruunkaru talvituspaik on koht, kus karu teeb taliuinakut, ning selle ümbrus 300 meetri raadiuses.
- (2) Talvituspaiga avastanud isik on kohustatud informeerima sellest kolme ööpäeva jooksul Keskkonnaametit, kes nii kiiresti kui võimalik peatab pruunkaru talvituspaigas metsateatisega lubatud tegevused ning jahipiirkonna kasutusõiguse loaga määratud tegevused kuni talvitusperioodi lõpuni.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]
- (3) Pruunkaru talvituspaigas on keelatud jahipiirkonna kasutusõiguse loaga määratud tegevused ning metsa majandamise ja kasutamisega seotud tegevused.
- (4) Pruunkaru talvituspaiga kaitsekord kehtib talvituspaiga leidmisest kuni sama talvitusperioodi 15. aprillini.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 51². Euroopa Ühenduse liigikaitset käsitlevad nõuded

Keelatud on hävitada ja kahjustada nende loomaliikide isendite selgelt märgatavaid paljunemis- või puhkekohti, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab IV lisa punktis a.
[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

§ 52. Rändeteede kaitse

- (1) Ehitamisel tuleb tagada kaitsealuste liikide isenditele võimalikult ohutud elu- ja liikumistingimused.
- (2) Valdkonna eest vastutaval ministril on õigus kehtestada valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul ajutisi liiklemispiiranguid loomade rändeteede kaitseks.
[RT I, 29.06.2014, 109- jõust. 01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107³ lõike 4 alusel asendatud lause esimesed sõnad „Majandus- ja kommunikatsiooniministril” ja lause keskel sõna „keskkonnaministri” sõnadega „valdkonna eest vastutav minister” vastavas käändes.]

§ 53. Teabe avalikustamine

- (1) I ja II kaitsekategooria liigi isendi täpse elupaiga asukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud.
- (2) Püsielupaiga kaitse alla võtmise otsuse avaldamisel Riigi Teatajas ei avaldata püsielupaiga täpset asukohta.

§ 54. Liigi elutingimuste parandamine

Kaitsealuse liigi isendite elutingimuste sihipärane parandamine on lubatud üksnes käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava või käesoleva seaduse §-s 25 nimetatud kaitsekorralduskava alusel.

§ 55. Isendi surmamine, kahjustamine ja häirimine

- (1) Kaitsealuse loomaliigi isendi tahtlik surmamine, välja arvatud eutanaasia eesmärgil, on keelatud.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- (2) I kaitsekategooria imetajate klassi kuuluva loomaliigi isendi surmamine on lubatud:
  - 1) kui loom ohustab otseselt inimese elu või tervist ja rünnakut ei ole võimalik teisiti vältida või tõrjuda;
  - 2) elanikkonna ohutuse huvides.
- (3) II või III kaitsekategooria loomaliigi isendi surmamine on lubatud:
  - 1) kui loom ohustab otseselt inimese elu või tervist ja rünnakut ei ole võimalik teisiti vältida või tõrjuda;
  - 2) elanikkonna ohutuse huvides;
  - 3) lennuohutuse huvides;
  - 4) kui see on vajalik oluliste põllumajanduskultuuride või põllumajandusloomade, kalakasvatuse või muu olulise vara kahjustamise vältimiseks;
  - 5) õppe- või teadusotstarbel.
- (3¹) **Valdkonna eest vastutav minister** kehtestab määrusega nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel (EÜT L 61, 03.03.1997, lk 1–69) lisade A–D alusel nende loomaliikide nimekirja, kelle elusate isendite surmamine on lubatud.
[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]
- (4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 1 nimetatud juhul tuleb looma surmamisest kirjalikult teatada Keskkonnaametile ühe tööpäeva jooksul.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]
- (5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, lõike 2 punktis 2 ja lõike 3 punktides 2–5 nimetatud juhtudel surmatakse loom Keskkonnaameti loa alusel.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(5¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 ning lõike 6¹ punktides 1 ja 2 nimetatud loa võib anda, kui olukorra lahendamiseks ei ole alternatiivseid loomastikku ja linnustikku vähem kahjustavaid meetmeid. Loas tuleb märkida:

- 1) milliste liikide ja isendite suhtes luba antakse;
- 2) tegevusteks lubatud vahendid, seadised või viisid;
- 3) millise ohu või riski tingimustel ja millisel ajal ning kus tegevusi võib läbi viia;
- 4) loa saaja;
- 5) seire või muud tulemuste jälgimise ja kontrolli vahendid.

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(6) Kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud, välja arvatud käesoleva seaduse § 58 lõigetel 4 ja 5 ning §-s 58² sätestatud juhul.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(6¹) Keelatud on looduslikult esinevate lindude:

1) pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 2–5 sätestatud juhtudel Keskkonnaameti loa alusel;

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

2) tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 1 sätestatud juhul, millal häirimisest tuleb kirjalikult teatada Keskkonnaametile hiljemalt üks tööpäev pärast häirimist, käesoleva paragrahvi lõike 3 punktides 2–5 sätestatud juhul Keskkonnaameti loa alusel ja käesoleva seaduse § 58 lõikes 7 sätestatud juhul.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(7) I ja II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine, on keelatud. Tahtlikuks kahjustamiseks ei ole käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava meetmete elluviimine ning tahtlikuks kahjustamiseks võib mitte lugeda ka tegevust Keskkonnaameti nõusolekul II kaitsekategooria taime ja seene väheesinduslikes populatsioonides.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(8) Keelatud on III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas.

(9) III kaitsekategooria nende loomaliikide nimekirja, mille isendi surmamine on lubatud väljaspool liigi kaitseks piiritletud ala, kinnitab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(10) Loomaliigi isendit, kes ei kuulu kaitsealuse liigi ega jahilukite hulka ja kes põhjustab varalist kahju või tervisekahju, nagu närilised, putukad, teod ja lestad, võib surmata vara või tervise kaitseks.

§ 56. Tehingud liikide isenditega

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(1) Tehing liigi isendiga käesoleva seaduse tähenduses on isendi ostmine, ostupakkumine, tulu saamise eesmärgil omandamine, müük, hoidmine müügikohas, müügikoha hoiu- ja laoruumides ning teistes müügikohaga seotud ruumides, müügiks vedamine, müügipakkumine või muul viisil tulu saamise eesmärgil kasutamine.

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(2) Keelatud on tehingud I, II ja III kaitsekategooria liigi isendiga, välja arvatud nende tehistingimustes kasvatatud järglastega.

(2¹) Keelatud on tehingud järgmiste isenditega, välja arvatud nende tehistingimustes sündinud järglastega või juhul, kui isendid on surmatud või loodusest eemaldatud seaduslikul teel:

1) looduslikult esinevate linnuliikide elus või surnud isenditega ja nende selgelt äratuntavate kehaosade või nendest valmistatud toodetega;

2) loomaliigi, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab IV lisa punktis a, või taimeliigi, mida see direktiiv nimetab IV lisa punktis b, elus või surnud isenditega ja nende selgelt äratuntavate osade või nendest valmistatud toodetega.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(3) [Kehtetu -RT I, 27.05.2022, 1- jõust. 06.06.2022]

(4) [Kehtetu -RT I, 27.05.2022, 1- jõust. 06.06.2022]

(5) Nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 lisadesse A ja B kantud liikide isenditele, välja arvatud vahetult tarbijale toodete, nagu toidukaupade, kosmeetika ja ravimite müümise korral, peab müüja kaasa andma päritolu tõendava dokumendi, mis sisaldab:

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

- 1) liigi teaduslikku nime;
- 2) teavet isendi legaalse päritolu kohta (loodusest võetud, kunstlikult paljundatud, farmis kasvatatud jne);
- 3) Euroopa Liitu sisse toodud isendi korral nimetatud määruse kohaseid erilube;
- 4) loomaliikide elusate isendite korral andmeid eelmise omaniku kohta ning identifitseerimist võimaldavat teavet (märgis, foto, kirjeldus jne).

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(6) Hülgetoodetega tehtavad tehingud, mis ei vasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1007/2009 hülgetoodetega kauplemise kohta (ELT L 286, 31.10.2009, lk 36–39) ning komisjoni määruses (EL) nr 737/2010, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1007/2009 (hülgetoodetega kauplemise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 216, 17.08.2010, lk 1–10), kehtestatud tingimustele, on keelatud.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

§ 57. Võõrliigid

(1) Võõrliikide elusate isendite loodusesse laskmine ning võõrtaimeliikide loodusesse istutamine ja külvamine on keelatud, välja arvatud metsaseaduse alusel metsapuudena kasvatada lubatud võõrpuuliikide istutamine ja külvamine.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Nende looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide nimekirja, mille elusate isendite sissetoomine Eestisse ning tehingud elusate isenditega on keelatud, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(3) Loodusesse sattunud võõrliigi isendite arvukuse reguleerimist korraldab Keskkonnaamet.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(4) Tehistingimustes peetavaid võõrliigi isendeid tohib tehistingimustesse ümber asustada üksnes Keskkonnaameti loa alusel. Kitsendus ei laiene lemmikloomadele loomakaitseseaduse § 2 lõike 3 tähenduses.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(5) Looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide isendite tehistingimustes kasvatamine ja tehingud nende liikide elusate isenditega on keelatud, välja arvatud teaduslikult põhjendatud juhtudel Keskkonnaameti loa alusel.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(6) Ettevõtjal peab olema tegevusluba mingi ja kähriku tehistingimustes pidamiseks (edaspidi *farmi tegevusluba*).

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(7) Mingi ja kähriku isendeid võib Eestisse sisse tuua ainult Keskkonnaameti loa alusel verevärskenduse eesmärgil ning mitte rohkem kui 20 protsendi ulatuses põhikarja suurusel farmi kohta kahe aasta jooksul.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(8) [Valdkonna eest vastutav minister](#) kehtestab määrusega võõrliikide lindude loodusesse laskmisega seonduva teabe vahetamise ja Euroopa Komisjoniga konsulteerimise korra.

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(9) Nõukogu määruse (EÜ) nr 708/2007 võõrliikide ja piirkonnast puuduvate liikide kasutamise kohta vesiviljeluses (ELT L 168, 28.06.2007, lk 1–17) artiklis 5 nimetatud pädev asutus on Keskkonnaamet.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(10) Võõrliikidega tehtavad toimingud, mis ei vasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1143/2014 looduslikku tasakaalu ohustavate võõrliikide sissetoomise ja levimise ennetamise ja ohjamise kohta (ELT L 317, 04.11.2014, lk 35–55) kehtestatud tingimustele, on keelatud.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(11) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1143/2014 artikli 8 lõigetes 2 ja 5 nimetatud pädev asutus on Keskkonnaamet.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

§ 57¹. Farmi tegevusloa kontrolli

Ettevõtjale antakse farmi tegevusluba, kui on tagatud järgmiste nõuete täitmine:

- 1) farmi ehituskonstruksioonid ning pidamise korraldus välistavad mingi või kähriku loodusesse sattumise omal jõul või kõrvalise abiga;
- 2) farmis on tagatud pidev ööpäevane valve, mis võimaldab pidada arvestust farmi territooriumil viibiva personali ja farmi küllastajate üle ning avastada kohe eelnimetatud isikute hulka mittekuuluvate isikute viibimine farmis;
- 3) farm asub Mandri-Eestis.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 57². Mingi ja kähriku tehistingimustes pidamisele esitatavad nõuded ja farmi tegevusloa andmise kord

(1) Farm käesoleva paragrahvi tähenduses on ehitis või ehitiste kogum koos territooriumiga, kus peetakse tehistingimustes minke või kährikuid.

(2) Keskkonnaamet annab farmi tegevusloa 40 tööpäeva jooksul arvates nõuetekohase taotluse saamise kuupäevast. Kui Keskkonnaamet ei lahenda taotlust eelnimetatud tähtaja või pikendatud tähtaja jooksul, ei loeta farmi tegevusluba selle tähtaja möödumisel ettevõtjale vaikimisi antuks.

(3) Lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 19 lõikes 2 sätestatule esitab farmi tegevusloa taotleja Keskkonnaametile järgmised andmed:

- 1) põhikarja loomade arv, sugu, vanus ja päritolu;
- 2) loomade soetamise või uuendamise plaan, milles esitatakse andmed põhikarja moodustamiseks või uuendamiseks toodavate loomade arvu, soo ja päritolu kohta;
- 3) õnnetusjuhtumi, nt loomade põgenemise korral rakendatav tegevusplaan.

(4) Keskkonnaamet määrab farmi tegevusloas põhikarja maksimaalse suuruse ja põhikarja uuendamiseks toodavate loomade maksimaalse arvu.

(5) Farmi tegevusluba antakse viieks aastaks.

(6) Mingi ja kähriku tehistingimustes pidamisele esitatavad täpsustatud nõuded ja farmi tegevusloa sisu täpsustatud nõuded kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 58. Kodumaiste liikide asustamine, loodusest eemaldamine ja tehiskeskkonnas hoidmine

[RT I, 16.05.2013, 2- jõust. 01.06.2013]

(1) Kodumaiste liikide võõrsilt sissetoodud elusate isendite loodusesse laskmine on keelatud, välja arvatud teaduslikult põhjendatud taasasustamine Keskkonnaameti loa alusel.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(2) Kohaliku liigi loomi tohib ümber asustada Keskkonnaameti loa alusel.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(2¹) Kohaliku liigi loomi tohib loodusest eemaldada:

- 1) vigastuse ja haiguse ravimiseks ja hüljatud noorlooma üleskasvatamiseks;
- 2) teadus-, õppe- ja ärieesmärgil loomakogude asutamiseks ja täiendamiseks;
- 3) kohaliku asurkonna täiendamiseks;
- 4) majanduseesmärgil loomafarmide asutamiseks ja täiendamiseks.

[RT I, 16.05.2013, 2- jõust. 01.06.2013]

(2²) Käesoleva paragrahvi lõike 2¹ punktis 1 nimetatud juhtudel tohib looma loodusest loata eemaldada ametiülesandeid täitev isik. Kui looma loodusest eemaldamise viis erineb jahiseadusega lubatud viisidest, annab selleks nõusoleku Keskkonnaamet.

[RT I, 16.05.2013, 2- jõust. 01.06.2013]

(2³) Jahiulukite tehiskeskkonda viimine kooskõlastatakse Põllumajandus- ja Toiduametiga.

[RT I, 01.07.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(2⁴) Käesoleva paragrahvi lõike 2¹ punktides 3 ja 4 nimetatud eesmärkidel tohib jahioluki loodusest eemaldada, kui jahiolukite tehiskeskkonnas hoidmise koht on Keskkonnaametis registreeritud.

[RT I, 16.05.2013, 2- jõust. 01.06.2013]

(2⁵) Jahiulukite tehiskeskkonnas hoidmise koha registreerimise taotluse esitamise, läbivaatamise ja registreerimise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

[RT I, 16.05.2013, 2- jõust. 01.06.2013]

(2⁶) Jahiulukite tehiskeskkonnas hoidmise koha registreerimisest keeldutakse, kui see ei välista jahioluki loodusesse sattumist ja haiguse levimist ega vasta loomakaitseseaduse nõuetele.

[RT I, 16.05.2013, 2- jõust. 01.06.2013]

(3) Kohaliku loomaliigi tehiskeskkonnas peetud isendi loodusesse laskmine toimub üksnes käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava alusel, välja arvatud vigastuse ravimise või elujõulisuse taastamise eesmärgil tehiskeskkonnas hoitud isendi loodusesse laskmine.

(4) Keelatud on eemaldada loodusest (sh pidada ja kasvatada) kaitsealuse liigi, sealhulgas loomaliigi, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab IV lisa punktis a, või taimeliigi, mida see direktiiv nimetab IV lisa punktis b, isendit, välja arvatud vigastuse ravimiseks ning käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud juhtudel. [RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(5) Kaitsealuse liigi isendit tohib loodusest eemaldada õppe-, meditsiini- või teadusotstarbel või taastasustamise eesmärgil Keskkonnaameti loa alusel või ümberasustamise eesmärgil üksnes siis, kui see ei kahjusta liigi soodsat seisundit.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(6) Kaitsealuse liigi ümberasustamine toimub **Vabariigi Valitsuse** kehtestatud korras.

(7) [Kehtetu -RT I, 16.05.2013, 2- jõust. 01.06.2013]

(8) Liigi arvukuse reguleerimise eesmärgil võib Keskkonnaamet lubada linnununade, välja arvatud kaitsealuste lindude munad, korjamist ja kahjustamist või jahiulukite nimekirja kuuluvate lindude aastaringset laskmist või püüdmist, kui see on vajalik:

- 1) elanikkonna ohutuse huvides;
- 2) lennuohutuse tagamiseks;
- 3) põllukultuuride, põllumajandusloomade ja kalakasvatuste kahjustamise või muu olulise varalise kahju vältimiseks;

- 4) loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse ning looduslike elupaikade säilitamise huvides.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 58¹. Nahkhiirte ja lindude märgistamise luba

(1) Nahkhiiri ja linde võib märgistada ainult märgistamise luba (edaspidi *luba*) omav isik. Märgistajal peab luba märgistamise ajal kaasas olema.

(2) Märgistamise luba võib taotleda vähemalt 16-aastane isik, kes peab olema atesteeritud lindude ja/või nahkhiirte märgistaja.

(3) Luba antakse kuni kümneks aastaks.

(4) Loale märgitakse vähemalt:

- 1) märgistaja nimi, isikukood ja aadress;
- 2) märgistatav objekt (liik, liigirühm, vanuserühm);
- 3) püügivahendi kasutamise õigus ja kasutatava püügivahendi tüüp;
- 4) märgise liik (metallmärgis, värviline plastikmärgis, raadiosaatja, kiip);
- 5) loa kehtivuse algus ja lõpp.

(5) Loa andja võib taotluse alusel loa kehtivust pikendada järgmiseks kümneks aastaks, kui märgistaja on:

- 1) atesteeritud lindude ja/või nahkhiirte märgistaja;
- 2) teinud nõuetekohaselt loomaliigi isendi märgistamisalaseid töid ja esitanud aruandeid.

(6) Loa andja väljastab märgistajale märgistamiseks vajalikud metall- ja värvilised plastikmärgised tasuta.

(7) Märgistaja on kohustatud esitama loa andjale märgistamise kohta aruandeid.

(8) Nahkhiirte ja lindude märgistamise nõuded ning aruannete esitamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(9) Loa andja võib keelduda loa andmisest või selle kehtivuse pikendamisest, kui loa taotleja:

- 1) ei vasta käesoleva paragrahvi lõikes 2 esitatud nõuetele või lindude ja/või nahkhiirte märgistaja atesteerimise nõuetele;
- 2) on loa taotlemisel esitanud valeandmeid;
- 3) on jätnud esitamata käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud aruanded kahel järjestikusel esitamistähtajal;
- 4) suhtes on kohaldatud väärteo- või kriminaalkaristust looma vastu lubamatu teo toimepanemise eest ja see on kehtiv.

(10) Nahkhiirte ja lindude märgistamise loa taotlemise, taotleja atesteerimise korra, samuti loa andmise ja pikendamise korra ning loa vormi kehtestab **valdkonna eest vastutav minister** määrusega. Atesteeritav peab:

- 1) oskama määrata märgistatavaid liike, nende vanust ja sugu;
- 2) tundma märgistamise võtteid ja taotletavaid püüniseid;
- 3) oskama käsitseda püütud isendeid põhjustamata nendele vigastusi või surma;
- 4) oskama märkida andmeid ning vormistada aruandeid;
- 5) tundma ohutustehnikat isendite märgistamisel;
- 6) tundma kehtivaid looduskaitse õigusakte.

(11) Luba on keelatud üle anda teisele isikule.

(12) Loa andja võib tunnistada loa kehtetuks, kui märgistaja:

- 1) on loa taotlemisel esitanud valeandmeid;
- 2) ei vasta enam lindude ja/või nahkhiirte märgistaja atesteerimise nõuetele;
- 3) märgistaja rikub oluliselt või korduvalt märgistamise nõudeid;
- 4) esitab taotluse luba kehtetuks tunnistada.

(13) Märgistamise nõuete rikkumist käsitatakse olulisena, kui sellest rikkumisest põhjustatud looma hukkumine võib kaasa tuua keskkonnakahju vähemalt 32 euro ulatuses.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(14) Loa kehtetuks tunnistamise korral käesoleva paragrahvi lõike 12 punkti 1 või 3 alusel ei või taotlejale uut luba väljastada varem kui viie aasta möödumisel loa kehtetuks tunnistamisest arvates.

(15) Loa kehtetuks tunnistamise otsuse ärakiri antakse märgistajale üle allkirja vastu või toimetatakse kätte väljastusteatega tähtkirjaga hiljemalt järgmisel tööpäeval otsuse tegemisest arvates.

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

§ 58². Loomade jälitamine, surmamine, püüdmine ja märgistamine teaduseesmärgil

(1) Loomaliigi isendi jälitamine, surmamine, püüdmine ja märgistamine teaduslikul eesmärgil on lubatud Keskkonnaameti loal.

(2) Loomaliigi isendi märgistamine käesoleva seaduse tähenduses on looma püüdmine ja varustamine teadusuuringute eesmärgil märgisega, sealhulgas raadiosaatja või kiibiga.

[RT I, 16.05.2013, 2- jõust. 01.06.2013]

§ 59. Loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega riikidevahelise kauplemise reguleerimine

(1) EL Nõukogu määruse nr 338/97 lisades A–D nimetatud liikide isenditega tehtavad tehingud ja toimingud (sisse- ja väljavedu, taasväljavedu ja läbivedu, tulu saamise eesmärgil omandamine, üldsusele näitamine, kasutamine ja müümine, müügiks pakkumine, müügiks hoidmine ning müügiks vedamine) on lubatud nimetatud määrusega sätestatud tingimustel.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse kohane korraldusasutus Eestis on Kliimaministeerium.

(3) Valdkonna eest vastutav minister:

- 1) määrab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse kohase **teadusüksuse**;
- 2) kehtestab vajaduse korral käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse punktides 3 ja 8 nimetatud valdkondades **rangemad meetmed**.

(4) **Vabariigi Valitsus** kehtestab määrusega tolliasutused, kus toimub käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse lisadesse kantud liikide isendite sisse- ja väljaveo nõuete kohasuse kontrollimine, ning määrab elusisenditega tegelemiseks kohandatud tolliasutused.

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

§ 59¹. Kaaviari käitlemine

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(1) Kaaviari käitlemine käesoleva seaduse tähenduses on kaaviari (taas)pakendamine või töötlemine ekspordi, reekspordi või ühendusesisese kaubavahetuse eesmärgil.

(2) Kaaviari käitleja peab vastama järgmistele tingimustele:

- 1) isik on tunnustatud toidukäitlemise ettevõtjana;
- 2) isik säilitab piisavad dokumendid imporditud, eksporditud, reeksporditud, kohapeal töödeldud, säilitatud või turustatud kaaviari kohta ning esitab vastavalt kehtestatud vormile sellekohase iga-aastase aruande, mis sisaldab imporditud, eksporditud, reeksporditud, kohapeal töödeldud, säilitatud või turustatud kaaviari kogust, päritolu ja märgistust;
- 3) isik märgistab pakendatud, sealhulgas taaspakendatud ja töödeldud kaaviari pakendid kehtestatud korras;
- 4) juriidiline isik on määranud isiku, kes ettevõttes vastutab kaaviari töötlemise, pakendamise ja turustamise eest;
- 5) isik ei ole viimase kolme aasta jooksul rikkunud ohustatud liikidega kauplemise nõudeid.

(3) Kaaviari käitlemiseks peab isik esitama majandustegevusteate.

(4) Kaaviari pakendite märgistamise korra ja kaaviari käitleja esitatava aruande vormi kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 60. Vara kaitse looma eest

(1) Vara kaitseks looma eest on lubatud kasutada kõiki kaitseabinõusid, mis ei põhjusta looma vigastamist või hukkumist ning mis on inimesele ohutud.

(2) Kui vara valdaja ei ole rakendanud kaitseabinõusid vara kaitseks looma eeldatava ründe eest, ei ole tal õigust looma surmata, saada luba looma surmamiseks või saada looma tekitatud kahju eest hüvitist.

§ 61. Looma tekitatud kahju hüvitamine ja hüvitise maksmine

(1) Hallhülge, viiGERhülge, pruunkaru, hundi, ilvese, euroopa naaritsa, merikotka, kalakotka ning rändel olevate sookurgede, luikede, hanede ja laglede tekitatud kahju ning kahjustuste ennetamise abinõude rakendamiseks tehtud kulutused hüvitatakse osaliselt.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kahju hindamise meetodika, kahju hüvitamise täpsustatud ulatuse ja hüvitamise korra ning ennetusabinõudele tehtud kulutuste hüvitamise täpsustatud ulatuse ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kahju hüvitatakse vastavalt kahjukannatajataotlusele järgmises ulatuses:

1) lõkspüünisele hallhülge või viiGERhülge tekitatud kahju korral hüvitatakse püünise taastamiskulud kulukalkulatsiooni alusel, kuid mitte rohkem kui 30 protsendi ulatuses kahju tekkimise aastal kehtivast uue samaväärse püünise müügihinnast;

2) nakkepüünisele hallhülge või viiGERhülge tekitatud kahju hüvitatakse kuni 70 protsendi ulatuses püünise taastamiskuludest;

3) hülge tekitatud kahju kuni 320 euro ulatuses kalapüügiloale märgitud püügivahendi kohta aastas;

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

4) rändel olevate sookurgede, luikede, hanede ja laglede tekitatud kahju kuni 3200 euro ulatuses ühele isikule ühe viljalõikushooaja kohta;

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

5) hundi, ilvese ja pruunkaru tekitatud kahju kuni 100 protsendi ulatuses, olles kahjusummast eelnevalt lahutanud omaniku omavastutuse osa, mis võib olla 10–50 protsenti kogu kahju suuruselt;

[RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.01.2024]

6) kalakasvatusele meri- või kalakotka tekitatud kahju hüvitatakse vastavalt kalakasvatuses toituvate kotkaste pesitsusedukusele eksperdi hinnangu alusel;

7) euroopa naaritsa tekitatud kahju 100 protsendi ulatuses eksperdi hinnangu alusel.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(3¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kahju ei hüvitata, kui taotluste eelisjärjestuse kohaselt ei ole vähem eelistatud looma tekitatud kahju hüvitamiseks jooksva aasta riigieelarves vahendeid ette nähtud.

[RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.01.2024]

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kahjustuse ennetamise abinõudele tehtud põhjendatud kulutused hüvitatakse kuni 50 protsendi ulatuses, kusjuures ühele isikule makstav summa ei või ületada 9600 eurot ühe majandusaasta kohta.

[RT I, 22.12.2023, 3- jõust. 01.01.2024]

(5) Looma tekitatud kahju hüvitamist korraldab Keskkonnaamet.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 62. Abitusse olukorda sattunud loom

(1) Looma abitud olukorda põhjustavate asjaolude kõrvaldamist ning abitusse olukorda sattunud või vigastatud looma vedu ning loodusesse tagasiviimist korraldab Päästeamet või Keskkonnaamet.

[RT I, 29.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(2) Vigase või haige looma elujõulisuse taastamist korraldab Keskkonnaamet.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 63. Surnuna leitud kaitsealune loom

(1) Surnuna leitud I või II kaitsekategooria loomaliigi isendist peab leidja viivitamata teavitama Keskkonnaametit.

(2) Leidja võib surnuna leitud I või II kaitsekategooria loomaliigi isendi enda valdusesse jätta Keskkonnaameti loa alusel.

(3) Keskkonnaamet võib loa andmisest keelduda, kui isendit saab kasutada teadus- või õppeotstarbel.

(4) Kui Keskkonnaamet ei anna luba surnuna leitud I või II kaitsekategooria loomaliigi isendi leidja valdusesse jätmiseks või kui leidja ei soovi isendit oma valdusesse jätta, antakse isend üle Keskkonnaametile, kes korraldab isendi kasutamise teadus- või õppeotstarbel või isendi hävitamise, kui selle kasutamine ei ole otstarbekas.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 63¹. Hülgetoodetega kauplemist kontrolliv asutus

Komisjoni määruse (EL) nr 737/2010 artikli 9 lõikes 1 nimetatud pädev asutus on Kliimaministeerium.
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

9. peatükk KIVISTISED JA LOODUSE ÜKSIKOBJEKTID

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

§ 64. Kivististe kaitse põhimõtted

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(1) I kaitsekategooriasse arvatakse kivistised, mis esinevad vähestes leiukohtades ja millel on suur teadus- või kaubandusväärtus.

(2) II kaitsekategooriasse arvatakse kivistised, mille:
1) ulatuslik kogumine võib kahjustada nende leiukohti;
2) tervikeksemplare leitakse harva.
[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

§ 65. Kivististe kaitse

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

(1) Kaitsealuse kivistise teadaolevatest leiukohtadest esinduslikumate kaitseks moodustatakse kaitsealad või võetakse leiukohad kaitse alla kaitstavate looduse üksikobjektidena.

(2) Kaitsealuse kivistise looduslikus leiukohas on keelatud tegevus, mis võib leiukoha hävitada või seda kahjustada.

(3) Kaitsealuse kivistise leiukohtade avastamisest tuleb teavitada Keskkonnaametit.

(4) I kaitsekategooria kivistist tohib looduslikust olekust eemaldada üksnes teadusotstarbel Keskkonnaameti loa alusel.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud loa andmisest võib keelduda, kui:

1) loa taotleja ei taga kivistise püsivat säilitamist Eesti riiklikus või avalik-õiguslikus muuseumis või teadusasutuses;
2) loa taotleja on oma varasema tegevusega rikkunud käesoleva seadusega kehtestatud nõudeid kivististe kaitse kohta ja tema suhtes on jõustunud sellekohane süüteootsus;
3) loa taotleja on loa taotlemisel teadlikult esitanud valeandmeid.

(6) Tehingud kaitsealuste kivististega või nende riigist väljaviimine on lubatud üksnes Keskkonnaameti loa alusel. Loa andmise aluseks on paleontoloogiaeksperti aramus.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud loa andmisest võib keelduda, kui:

1) on tegemist Eesti teadusele vajaliku erakordse kivistisega;
2) on tegemist I kategooria kivistisega, mida soovitakse riigist välja viia muul otstarbel kui teadus;
3) on tegemist I kategooria kivistisega, mille puhul kavandatakse tehingut muul otstarbel kui teadus;
4) on tegemist seni kirjeldamata liigiga;
5) loa taotleja on oma varasema tegevusega rikkunud käesoleva seadusega kehtestatud nõudeid kivististe kaitse kohta ja tema suhtes on jõustunud sellekohane süüteootsus;
6) loa taotleja on loa taotlemisel teadlikult esitanud valeandmeid.

(8) Kaitsealuse kivistise leiukoha avalikustamine massiteabevahendites on keelatud, kui see võib leiukohale ohtu põhjustada.

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

§ 66. I kaitsekategooria kivististe kaitse

[Kehtetu -RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

§ 67. II kaitsekategooria kivistise kaitse

[Kehtetu -RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

§ 68. Looduse üksikobjekti kaitse

(1) Looduse üksikobjekti kaitse alla võtmise otsuse jõustumisel moodustub selle ümber 50 meetri raadiuses piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust.

(2) Valdkonna eest vastutaval ministril on õigus kehtestada kaitstava looduse üksikobjekti või -objektide rühma kaitse-eeskiri, mis kehtestab käesoleva seaduse §-s 31 sätestatud kitsenduste ja kohustuste ulatuse loodusobjekti kaitseks määratud alal.

(3) Looduse üksikobjektide rühma kaitse alla võtmisel moodustub selle ümber 50 meetri laiune piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust. Üksikobjektide rühma ümbritseva piiranguvööndi sisepiir kulgeb mööda servmiste objektide välispunkte ühendavat mõttelist joont, kusjuures objektide rühma alune maa kuulub samuti piiranguvööndisse.

(4) Keelatud on kaitse alla võetud looduse üksikobjekti kaitse-eeskirjaga vastuolus olev või objekti seisundit või ilmet kahjustada võiv tegevus, kui seda ei tingi objekti säilitamiseks või objektist tekkiva kahju vältimiseks rakendatavad abinõud.

9¹. peatükk

BIOLOOGILISE MITMEKESISUSE KONVENTSIOONI GENEETILISTELE RESSURSSIDELE JUURDEPÄÄSU JA NENDE KASUTAMISEST SAADAVA TULU ÕIGLASE JA ERAPOOLETU JAOTAMISE NAGOYA PROTOKOLLI RAKENDAMINE

[RT I, 05.07.2017, 2- jõust. 15.07.2017]

§ 68¹. Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja nende kasutamisest saadava tulu õiglase ja erapooletu jaotamise Nagoya protokolliga rakendamine

Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja nende kasutamisest saadava tulu õiglase ja erapooletu jaotamise Nagoya protokolliga reguleerimisalasse kuuluvate geneetiliste ressursside kasutamisel tuleb juhinduda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) nr 511/2014 geneetilistele ressurssidele juurdepääsu ja nende kasutamisest saadava tulu õiglase ja erapooletu jaotamise Nagoya protokollist tulenevate kasutajate jaoks ette nähtud vastavusmeetmete kohta liidus (ELT L 150, 20.05.2014, lk 59–71).

[RT I, 05.07.2017, 2- jõust. 15.07.2017]

§ 68². Pädevad asutused

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 511/2014 artikli 6 lõikes 1 nimetatud pädevad asutused on Haridus- ja Teadusministeerium, Kliimaministeerium ning Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

[RT I, 05.07.2017, 2- jõust. 15.07.2017]

§ 68³. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 511/2014 artikli 5 rakendamine

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 511/2014 artikli 5, millega sätestatakse kogude kuulumine liidusisesesse kogude registrisse, täitmist korraldab:

1) Haridus- ja Teadusministeerium teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 14 lõike 4 punkti 3 alusel määratletud teaduskollektsioonide asjus;

2) Kliimaministeerium munitsipaalomandis olevate ja avalik-õiguslike juriidiliste isikute kogude ning erakogude asjus;

3) Regionaal- ja Põllumajandusministeerium põllumajanduslike kogude asjus.

[RT I, 05.07.2017, 2- jõust. 15.07.2017]

10. peatükk

EUROOPA LIIDU NATURA 2000 VÕRGUSTIKU ALADE KAITSE

§ 69. Euroopa Liidu Natura 2000 võrgustik ja selle ala kaitse-eesmärk

[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

(1) Euroopa Liidu Natura 2000 võrgustik koosneb Eestis:

1) linnualadest, millest Eesti riik on Euroopa Komisjoni teavitanud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ kohaselt;

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

2) aladest, millel on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ kohaselt Euroopa Komisjoni seisukohast üleeuroopaline tähtsus.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud Natura 2000 võrgustiku ala, mis on looduskaitseaduse tähenduses kaitseala, hoiuala, püsielupaik või kaitstav looduse üksikobjekt, on eriloodusala nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ tähenduses.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud ala (edaspidi *Natura 2000 võrgustiku ala*) kaitse-eesmärk määratakse kindlaks, lähtudes ala tähtsusest Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ I lisas nimetatud linnuliikide või selles nimetatamata rändlinnuliikide või nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud looduslike või poollooduslike elupaigatüüpide või II lisas nimetatud liikide soodsa seisundi säilitamiseks või taastamiseks, samuti lähtudes Natura 2000 võrgustiku terviklikkuse saavutamise vajadusest ning silmas pidades ala degradeerumis- ja hävimisohtu.

[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 69¹. Natura 2000 võrgustiku ala kaitse kavandatava tegevuse lubamisel ja strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamisel.

(1) Kavandatavat tegevust, sealhulgas korduvat või jätkuvat tegevust (edaspidi *kavandatav tegevus*), mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alale eraldi või koos muude tegevustega, võib lubada ning strateegilise planeerimisdokumendi keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 31 tähenduses (edaspidi *strateegiline planeerimisdokument*) võib kehtestada, kui on selge, et seda tegevust ja strateegilise planeerimisdokumendi elluviimist lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning need ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust.

(2) Kui kavandatava tegevuse või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat olulist mõju Natura 2000 võrgustiku alale ei ole võimalik objektiivselt teabest lähtudes välistada, tuleb Natura 2000 võrgustiku alale avalduvat mõju asjakohaselt hinnata (edaspidi *Natura asjakohane hindamine*) käesolevas peatükis sätestatud korras, välja arvatud juhul, kui kavandatav tegevus või strateegiline planeerimisdokument on otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või selleks otseselt vajalik.

(3) Kui hoolimata kavandatava tegevuse või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevast eeldatavalt ebasoodsast mõjust Natura 2000 võrgustiku alale on see tegevus alternatiivsete lahenduste puudumise tõttu vajalik avalikkuse jaoks esmatähtsatel ja erakordselt tungivatel põhjustel (edaspidi *Natura erand*), sealhulgas sotsiaalset või majanduslikku laadi põhjustel, ning ebasoodsat mõju on võimalik hüvitada käesoleva seaduse § 70¹ kohaselt, võib tegevust lubada või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestada Vabariigi Valitsuse nõusolekul, mis vormistatakse korraldusena.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud juhul tuleb tegevuse lubamisel või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamisel seada hüvitusmeetmete rakendamise kohustus, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse. Kliimaministerium teavitab käesoleva paragrahvi lõikes 3 rakendatud Natura erandist, selle põhjustest ja vastuvõetud hüvitusmeetmetest Euroopa Komisjoni viivitamata pärast tegevuse lubamist või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamist. Kavandatud tegevust, sealhulgas strateegilise planeerimisdokumendiga kavandatud tegevust, ei tohi alustada enne hüvitusmeetmete rakendamist.

(5) Kui kavandatav tegevus või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimine mõjutab eeldatavalt ebasoodsalt Natura 2000 võrgustiku alal esinevat esmatähtsat looduslikku elupaigatüüpi või esmatähtsat liiki nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ tähenduses, võib Vabariigi Valitsus anda käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud nõusoleku ainult juhul, kui kavandatav tegevus või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimine on seotud inimese tervise, elanikkonna ohutusega või olulise soodsa mõjuga keskkonnaseisundile. Teiste avalikkuse jaoks esmatähtsate ja erakordselt tungivate põhjuste korral võib tegevust lubada või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestada ainult pärast Euroopa Komisjonilt arvamuse saamist. Kavandatud tegevust, sealhulgas strateegilise planeerimisdokumendiga kavandatud tegevust, ei tohi alustada enne hüvitusmeetmete rakendamist.

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 5 sätestatud Natura erandile kohaldatakse Natura erandi menetlust käesoleva seaduse § 69⁷ kohaselt.

(7) Kavandatava tegevuse lubamisel ning strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ja kehtestamisel tuleb järgida Natura hindamise tulemusi.

(8) Natura asjakohase hindamise algatamisel pikeneb kavandatavaks tegevuseks vajaliku loa või sellise tegevuse aluseks oleva muu dokumendi menetlus, kuid mitte rohkem kui Natura asjakohase hindamise või Natura erandi tegemise korral menetlusele kuuluva aja võrra.

(9) Käesolevas peatükis sätestatud menetlustähtaegu võib pikendada põhjendatud juhtudel, nagu dokumentide suur maht, kavandatava tegevuse või strateegilise planeerimisdokumendi keerukus või teabe kogumisega seotud raskused, määrates uue menetlustähtaja.
[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 69². Natura asjakohase hindamise vajadus ja otsustaja

(1) Natura asjakohase hindamise vajadust hindab otsustaja. Otsustaja on haldusorgan, kelle pädevuses on kavandatava tegevuse lubamine, või strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algataja või juhul, kui strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algataja ja korraldaja ei kattu, koostamise korraldaja pärast koostamise algatamist.

(2) Otsustaja annab eelhinnangu Natura asjakohase hindamise vajaduse kohta käesoleva seaduse §-s 69³ sätestatud korras, välja arvatud, kui vajaduse puudumine on ilmselge.
[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 69³. Natura eelhindang

(1) Eelhindangu andmisel lähtub otsustaja järgmisest teabest:

- 1) tõenäoliselt mõjutatavat Natura 2000 võrgustiku ala iseloomustavad andmed (sealhulgas kaitse-eesmärgid);
- 2) kas kavandatav tegevus on seotud kaitsekorraldusega;
- 3) kavandatavat tegevust iseloomustavad andmed;
- 4) kavandatava tegevuse vastavus kehtivatele planeeringutele;
- 5) teised teadaolevad olulise mõjuga tegevused seoses asjakohase Natura 2000 võrgustiku alaga;
- 6) eeldatavalt ebasoodsat mõju avaldavad tegevused või asjaolud, seejuures eraldi või koos muude tegevustega;
- 7) mõju kõigile tõenäoliselt otseselt või kaudselt mõjutatavatele Natura 2000 võrgustiku aladele, võttes arvesse nende kaitse-eesmärke;
- 8) põhjendatud juhul muu asjakohane teave.

(2) Eelhindangus ei tohi arvestada leevendusmeetmetega.

(3) Eelhindangus esitatakse muu hulgas koos põhjendustega otsustaja järeldus, kas oluline mõju Natura 2000 võrgustiku alale on objektiivse teabe alusel välistatud.

(4) Eelhindangu võib jätta andmata ja Natura asjakohase hindamise algatamata, kui kavandatava tegevuse või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnev võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale on varem hinnatud ning otsustajal on piisavalt teavet, arvestades käesoleva seaduse § 69¹ lõiget 1.

(5) Eelhindangu, mille kohaselt ei ole Natura asjakohane hindamine vajalik, ning käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud eelhindangu andmata jätmise kooskõlastab otsustaja Keskkonnaametiga.
[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 69⁴. Natura asjakohase hindamise algatamine

(1) Natura asjakohase hindamise algatab otsustaja põhjendatud otsusega, võttes arvesse eelhindangu tulemusi.

(2) Otsustaja teeb otsuse Natura asjakohase hindamise algatamise kohta:

- 1) kavandatavaks tegevuseks vajaliku loa või sellise tegevuse aluseks oleva muu dokumendi menetlemise aja jooksul;
- 2) koos strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algatamise otsusega või koostamise käigus viivitamata, kui selleks ilmneb vajadus.

(3) Natura asjakohase hindamise algatamisel või vajaduse korral eraldi otsusega määrab otsustaja muu hulgas:

- 1) hindamismetoodika ja vajalikud uuringud, kui see on asjakohane;
- 2) eriteadmistega isiku, kes koostab hindamise aruande (edaspidi *ekspert*), võttes arvesse eksperdile esitatavaid nõudeid ja asjakohasel juhul kavandatavast tegevusest või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamisest huvitatud isiku ettepanekut;
- 3) muud asjakohased juhised, sealhulgas juhised asjaomaste asutuste kaasamiseks või hindamiseks vajaliku teabe kogumiseks.

(4) Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algatamisel või koostamise käigus algatatud Natura asjakohane hindamine tehakse strateegilise planeerimisdokumendi koostamisega samal ajal.
[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 69⁵. Natura hindamise ekspert

(1) Ekspert käesoleva peatüki tähenduses on eriteadmistega isik, kellel on Natura 2000 võrgustiku ala kaitstava liigi või elupaigatüübi uurimisel või nende avalduva mõju hindamisel pikaajalised kogemused ning kes tunneb Natura hindamise menetluse põhimõtteid.

(2) Ekspertdiks võib põhjendatud juhul määrata otsustaja teenistuja või töötaja, kes vastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud nõuetele.

(3) Eksperti kaasamise korraldab ja sellega seotud kulud kannab Natura asjakohase hindamise algatamise aluseks oleva taotluse esitaja või strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja, kui seadusest ei tulene teisiti.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul kannab eksperti kaasamisega seotud kulud otsustaja.
[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 69⁶. Natura asjakohase hindamise aruanne

(1) Natura asjakohase hindamise käigus hinnatakse kavandatava tegevuse või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele ja elupaigatüüpidele ning mõju ala terviklikkusele, arvestades ka väljaspool Natura 2000 võrgustiku ala toimuvaid või kavandatavaid tegevusi ning tegevuste kumulatiivset mõju.

(2) Natura asjakohase hindamise tulemusena koostab ekspert aruande, mis peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

- 1) kavandatava tegevuse või strateegilise planeerimisdokumendi lühiseloostus;
- 2) asjassepuutuva Natura 2000 võrgustiku ala lühiseloostus, sealhulgas ala kaitse-eesmärk ning ülevaade alal asuvatest elupaigatüüpidest ja liikidest;
- 3) selge hinnang kavandatava tegevusega või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva ebasoodsa mõju võimalikkuse kohta ala terviklikkusele;
- 4) käesoleva lõike punktis 3 nimetatud ebasoodsa mõju leevendamise meetmed ja hinnang nende tõhususele;
- 5) reaalsete alternatiivide analüüs;
- 6) hinnang Natura erandi menetluse algatamise kohta juhul, kui ühelgi reaalsetel alternatiividel pole ebasoodne mõju välistatud.

(3) Otsustaja edastab Natura asjakohase hindamise aruande Keskkonnaametile kooskõlastamiseks. Kui Natura asjakohase hindamise aruanne sisaldab käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 6 nimetatud seisukohta, edastab otsustaja aruande kooskõlastamiseks ka Kliimaministeeriumile.

(4) Keskkonnaamet ja asjakohasel juhul Kliimaministeerium kooskõlastavad Natura asjakohase hindamise aruande või jätavad selle kooskõlastamata 30 päeva jooksul aruande saamisest arvates.

(5) Otsustaja kontrollib Natura asjakohase hindamise aruande vastavust käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud nõuetele ning piisavust Natura asjakohase hindamise algatamise aluseks olnud kavandatava tegevuse lubamiseks või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamiseks.

(6) Kui otsustaja tuvastab, et Natura asjakohase hindamise aruanne ei vasta käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud nõuetele või aruanne ei ole Natura asjakohase hindamise algatamise aluseks olnud kavandatava tegevuse lubamise otsustamiseks või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamiseks piisav, määrab otsustaja aruande täiendamiseks tähtaja.

(7) Otsustaja teeb Natura asjakohase hindamise aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsuse 30 päeva jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud kooskõlastuse saamisest arvates või lõike 6 alusel määratud tähtaja jooksul.

[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 69⁷. Natura erandi tegemise menetlus

(1) Kui Natura asjakohase hindamise aruandest selgub, et kavandatava tegevusega või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneb eeldatavalt ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkusele, võib otsustaja alternatiivsete lahenduste puudumise korral ning avalikkuse jaoks esmatähtsate ja erakordselt tungivate põhjuste olemasolul algatada Natura erandi tegemise menetluse.

(2) Natura erandi tegemise menetluse algatamisel või vajaduse korral eraldi otsusega määrab otsustaja muu hulgas:

- 1) vajalikud uuringud, kui need on asjakohased;
- 2) eksperdi, kes koostab hindamisaruande, võttes arvesse eksperdile esitatavaid nõudeid ja asjakohasel juhul kavandatavast tegevusest või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamisest huvitatud isiku ettepanekut;
- 3) muud asjakohased juhised, sealhulgas juhised asjaomaste asutuste kaasamiseks või hindamiseks vajaliku teabe kogumiseks.

(3) Otsustaja küsib enne käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud asjaolude määramist seisukoha asjaomastelt asutustelt.

(4) Ekspert koostab Natura erandi tegemise aruande, mis peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

- 1) ala kaitstavate liikide ja elupaikade kirjeldus, millele avaldub tõenäoliselt ebasoodne mõju;
- 2) ebasoodsa mõju kirjeldus ja ulatus;
- 3) realistlike lisaalternatiivide analüüs ja alternatiivide puudumise põhjendus;
- 4) avalikkuse jaoks esmatahtsad ja erakordselt tungivad põhjused, sealhulgas sotsiaalsed või majanduslikku laadi põhjused, mis kaaluvad üles Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkuse säilimise;
- 5) hüvitusmeetmete kirjeldus ja hinnang nende rakendamise tõhususele.

(5) Kui Natura erandi tegemise aruande koostamise käigus jõutakse järeldusele, et puuduvad käesoleva seaduse § 69¹ lõikes 3 või 5 sätestatud Natura erandi tegemise alused, lõpetab otsustaja Natura erandi menetluse.

(6) Otsustaja kooskõlastab Natura erandi tegemise aruande Keskkonnaameti ja Kliimaministeeriumiga ning küsib selle kohta arvamuse teistelt asjaomastelt ministeeriumidelt. Keskkonnaamet ja Kliimaministeerium kooskõlastavad aruande või jätavad selle kooskõlastamata ning teised asjaomased ministeeriumid annavad arvamuse 30 päeva jooksul aruande saamisest arvates.

(7) Otsustaja kontrollib Natura erandi tegemise aruande vastavust käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud nõuetele ning piisavust Natura erandi tegemise menetluse jätkamiseks.

(8) Kui otsustaja tuvastab, et Natura erandi tegemise aruanne ei vasta käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud nõuetele või ei ole Natura erandi tegemise menetluse jätkamiseks piisav, määrab otsustaja aruande täiendamiseks tähtaja.

(9) Otsustaja teeb Natura erandi tegemise aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsuse või menetluse lõpetamise otsuse 30 päeva jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud kooskõlastuse saamisest arvates või lõike 8 alusel määratud tähtaja jooksul.

(10) Otsustaja esitab nõuetele vastavaks tunnistatud Natura erandi tegemise aruande Kliimaministeeriumile käesoleva seaduse § 69¹ lõikes 3 või 5 sätestatud nõusoleku saamiseks Vabariigi Valitsuselt või arvamuse küsimiseks Euroopa Komisjonilt.

(11) Käesoleva seaduse § 69¹ lõikes 3 või 5 sätestatud nõusoleku või Euroopa Komisjonilt arvamuse saamisega Natura erandi menetlus lõpeb.

[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 69⁸. Menetlusosaliste ja avalikkuse kaasamine

(1) Natura asjakohase hindamise ja Natura erandi tegemise aruandega võimaldatakse menetlusosalisel ja avalikkusel tutvuda ning nende kohta ettepanekuid ja vastuväiteid esitada samas ulatuses ja korras, mida kohaldatakse kavandatud tegevuseks vajaliku loa või selle elluviimiseks vajaliku muu dokumendi taotlusega või strateegilise planeerimisdokumendiga tutvumisele või nende kohta ettepanekute või vastuväidete esitamisele.

(2) Natura asjakohase hindamise ja Natura erandi menetluse tulemuste kohta avaldab otsustaja viivitamata oma või muul veebilehel ja Ametlikes Teadaannetes teate, milles märgitakse, kuidas saab Natura asjakohase hindamise ja Natura erandi menetluse tulemustega tutvuda ning nende kohta ettepanekuid või vastuväiteid esitada. Kui otsustaja peab põhjendatuks avaldada teade ka ajalehes, kannab avalikustamise kulud tegevusloa taotleja või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamisest huvitatud isik.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teade peab sisaldama vähemalt:

- 1) otsustaja nime ning otsustaja kontaktisiku nime ja tema kontaktandmeid;
- 2) kavandatava tegevuse lühikirjeldust ja eesmärgi;
- 3) Natura 2000 võrgustiku ala ja mõjutatavaid kaitse-eesmärgi;
- 4) teavet Natura asjakohase hindamise ja Natura erandi aruannetega tutvumise võimaluste ning ettepanekute või vastuväidete esitamise kohta;
- 5) Natura erandi menetluse teate puhul ka alternatiivide puudumise selgitust ja võimalikke avalikkuse jaoks esmatahtsaid ja erakordselt tungivaid põhjusi, mis võimaldavad erandit teha.

(4) Igaühel on õigus esitada otsustajale Natura asjakohase hindamise ja Natura erandi menetluse tulemuste kohta ettepanekuid või vastuväiteid avaliku väljapaneku kestel või otsustaja määratud muu tähtaja jooksul.

(5) Natura erandi menetluse algatamisel avalikustatakse asjakohase hindamise aruanne koos Natura erandi menetluse algatamise otsuse eelnõuga.

(6) Kui kavandatavaks tegevuseks loa või muu tegevust lubava dokumendi andmist või strateegilist planeerimisdokumenti ei menetleta avatud menetluses, määrab otsustaja ettepanekute või vastuväidete esitamiseks tähtaja, mis ei või olla lühem kui kümme tööpäeva või põhjendatud juhul lühem kui viis tööpäeva käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teate avaldamisest arvates.

(7) Kui Natura hindamine lõpeb eelhindangu andmisega või käesoleva seaduse § 69³ lõikes 4 sätestatud juhul, avaldab otsustaja tegevust lubava dokumendi koos eelhindanguga või selle tegemata jätmise põhjendustega oma veebilehel või avalikus infosüsteemis.

[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 69⁹. Natura hindamise erisused projekteerimistingimuste andmisel

(1) Projekteerimistingimuste andmisel võib algatada Natura asjakohase hindamise ja asjakohasel juhul Natura erandi tegemise menetluse, mis viiakse läbi ehitusprojekti koostamisega samal ajal.

(2) Projekteerimistingimuste andmisel algatatud Natura asjakohase hindamise aruande juurde kuulub ehitusprojekt.

[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 70. Natura 2000 ala kaitse eesmärk

[Kehtetu -RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

§ 70¹. Hüvitusmeetmete rakendamine

(1) Kui Natura erandi tegemise aruande, keskkonnamõju hindamise või keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande kohaselt võib kavandatav tegevus eeldatavalt ebasoodsalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala ning kavandatav tegevus on alternatiivsete lahenduste puudumise tõttu vajalik üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsetel või majanduslikel põhjustel, tuleb tegevuseks loa andmisel seada loa kõrvaltingimuseks või näha strateegilises planeerimisdokumendis ette tegevuse elluviimisele eelnevate hüvitusmeetmete rakendamine.

[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

(2) Hüvitusmeetmed, mille eesmärgiks on tagada Natura 2000 võrgustiku üldine sidusus, on:

- 1) elupaikade taastamine;
- 2) uute elupaikade loomine;
- 3) olemasolevate elupaikade kvaliteedi tõstmine;
- 4) muud meetmed, mis aitavad vältida Natura 2000 võrgustiku sidususe edasist vähenemist.

(3) Hüvitusmeetmed peavad:

1) olema suunatud ebasoodsalt mõjutatavatele elupaikadele ja liikidele ning olema oma ulatuselt võrdelised tekitatava kahjuga;

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

2) toimima ebasoodsalt mõjutatavale elupaigale võimalikult lähedal;

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

3) tagama ebasoodsalt mõjutatava ala Natura 2000 võrgustiku alaks valimise eesmärkidega samaväärsete eesmärkide saavutamise;

[RT I, 08.07.2014, 3- jõust. 01.08.2014]

4) täitma rakendus- ja kaitsekorralduslikke eesmärke, nii et nende meetmete abil saaks säilitada või suurendada Natura 2000 võrgustiku sidusust.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

10¹. peatükk RIIKLIK JA HALDUSJÄRELEVALVE

[RT I, 05.07.2017, 2- jõust. 15.07.2017]

§ 70². Riiklik ja haldusjärelvalve

[RT I, 05.07.2017, 2- jõust. 15.07.2017]

(1) Riiklikku järelvalvet käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle teostab Keskkonnaamet.

[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(1¹) Haldusjärelevalvet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 511/2014 sätestatud nõuete täitmise üle teostab Keskkonnaamet.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(2) Riiklikku järelevalvet käesolevast seadusest tulenevate nõuete täitmise üle keskkonnajärelevalve seaduse §-s 6 sätestatud juhtudel teostab kohaliku omavalitsuse üksus või asutus.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 70³. Riikliku järelevalve erimeetmed

(1) Keskkonnaamet võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korra- ja kaitsealaseaduse §-des 30, 31, 32, 45, 46, 49, 50, 51, 52 ja 53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korra- ja kaitsealaseaduses sätestatud alusel ja korras.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus või asutus võivad käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korra- ja kaitsealaseaduse §-des 30, 31, 32, 49, 50 ja 51 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korra- ja kaitsealaseaduses sätestatud alusel ja korras.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 70⁴. Riikliku järelevalve erisused

(1) Keskkonnaamet võib tähistatud kinnisasjale siseneda valdaja või muu õigustatud isiku juuresolekuta, kui:
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

- 1) see on vajalik olulise ohu väljaselgitamiseks või tõrjumiseks ja nimetatud isikute kaasamisega kaasneks viivitus, mis seaks ohu meetme kohaldamise eesmärgi saavutamise, või
- 2) valdusesse sisenemise eesmärk on läbipääsu tagamine teisele kinnisasjale või veekogule.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud alusel valdusesse sisenemisest ei pea Keskkonnaamet hiljem valdajat teavitama, kui valduses ei viidud pärast sisenemist läbi järelevalve- või süüteomenetluse toiminguid.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(3) Keskkonnaamet võib kaitsealal, hoiualal, kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvööndis ja püsielupaigas ning ranna või kalda ehituskeeluvööndis olevad omavalitsusele kuuluvad ehitised likvideerida. Asendustäitmise rakendamiseks ehitiste likvideerimiseks peab Keskkonnaamet eelnevalt teavitama vastavat kohalikku omavalitsust.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(4) Keskkonnaameti ametiisik võib järelevalve teostamise eesmärgil viibida ja liikuda sõidukiga, sealhulgas maastikusõidukiga ja ujuvvahendiga, maa- või veealal, kus viibimine ja liikumine on keskkonnakaitse eesmärgil õigusaktiga keelatud või piiratud.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

§ 70⁵. Vahetu sunni kasutamine

Keskkonnaametil on lubatud kasutada füüsilist jõudu korra- ja kaitsealaseaduses sätestatud alusel ja korras.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

§ 70⁶. Sunniraha määr

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 32 000 eurot.
[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

11. peatükk VASTUTUS

§ 71. Kaitstava loodusobjekti kaitsenõuete rikkumine

(1) Kaitstava loodusobjekti kasutamise- või kaitsenõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 72. Kinnisasja võõrandamisel kaitstavast loodusobjektist teatamata jätmine

[Kehtetu -RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

§ 73. Tiheasustusala puude ebaseaduslik raie

(1) Tiheasustusalal kasvava puu ebaseadusliku raie eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 74. Ranna ja kalda kasutamise ja kaitse nõuete rikkumine

(1) Ranna või kalda kasutamise või kaitse nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 74¹. Võõrliikide kasutamishõuete rikkumine

[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(1) Võõrliikide kasutamishõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.
[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 32 000 eurot.
[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

§ 74². Kaaviari käitlemise nõuete rikkumine

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(1) [Kehtetu -RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(2) [Kehtetu -RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(3) Nõuetekohase aruande esitamata jätmise, selle esitamisega viivitamise või teadlikult vale aruande esitamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(4) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 1600 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(5) Märgistusnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(6) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 1600 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 74³. Looduslikult esinevate linnu- ja nahkhiireliikide kaitsenõuete rikkumine

(1) Looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtliku hävitamise ja kahjustamise või pesade kõrvaldamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 150 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 1300 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(3) Looduslikult esinevate linnuliikide isendite tahtliku häirimise ning lindude ja nahkhiirte märgistamisnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.

(4) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 640 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(5) Looduslikult esinevate linnuliikide elus või surnud isendite ja nende selgelt äratuntavate kehaosade või nendest valmistatud toodete müügi, müügiks transportimise, müügi eesmärgil pidamise ja müügiks pakkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 150 trahviühikut.

(6) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 1300 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 74⁴. Nende looma- ja taimeliikide isendite kaitsenõuete rikkumine, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab IV lisa punktides a ja b [RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(1) Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ IV lisa punktis a loetletud loomaliikide isendite selgelt märgatavate paljunemis- või puhkekohtade hävitamise ja kahjustamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 150 trahviühikut.
[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 1300 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(3) Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ IV lisa punktis a loetletud loomaliigi või punktis b loetletud taimeliigi elus või surnud isendite ja nende selgelt äratuntavate osade või nendest valmistatud toodete müügi, müügiks transportimise, müügi eesmärgil pidamise ja müügiks pakkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 150 trahviühikut.
[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(4) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 1300 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(5) Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ IV lisa punktis a loetletud loomaliigi või punktis b loetletud taimeliigi isendi loodusest eemaldamise (sh pidamise ja kasvatamise) nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 150 trahviühikut.
[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(6) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 1300 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 74⁵. Hülgetoodetega tehtavate tehingute nõuete rikkumine

(1) Hülgetoodete turulelaskmise või impordi nõuete, mis on reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1007/2009 artiklis 3 ning komisjoni määruses (EL) nr 737/2010, rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 6400 eurot.
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

§ 74⁶. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 511/2014 nõuete rikkumine

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 511/2014 artiklite 4 ja 7 nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 32 000 eurot.
[RT I, 05.07.2017, 2- jõust. 15.07.2017]

§ 75. Menetlus

(1) [Kehtetu -RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(2) Käesoleva seaduse §-des 71, 73, 74 ja 74²–74⁴ ja 74⁶sätetatud väärtegade kohtuväline menetleja on Keskkonnaamet.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(3) Käesoleva seaduse §-des 71, 73 ja 74 sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on valla- või linnavalitsus.

(4) Käesoleva seaduse §-des 74¹ ja 74⁵ sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on Keskkonnaamet või Maksu- ja Tolliamet.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

§ 75¹. Konfiskeerimine

(1) Keskkonnaamet ja kohus võivad käesoleva seaduse §-des 71 ja 74¹–74⁶ sätestatud väärtegade toimepanemise vahendi ning väärteto vahetuks objektiks olnud isendi ja eseme suhtes kohaldada konfiskeerimist vastavalt karistusseadustiku §-le 83.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(2) Kliimaministeerium otsustab, kas konfiskeeritud isend või ese, mis kuulub kaitsealuste liikide või võõrliikide hulka või millega kauplemist reguleerib loodusliku loomastiku ja taimestiku ohustatud liikidega rahvusvahelise kaubanduse konventsioon, antakse tasuta üle Kliimaministeeriumi määratud asutusele või võõrandatakse või hävitatakse vastavalt vääртеomenetluse seadustiku §-s 206 kehtestatud korrale.
[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

§ 76. Trahvi laekumine

Kui hoiatustrahvi või rahatrahvi määratud kohtuväline menetleja on valla- või linnavalitsus, kantakse käesoleva seaduse §-des 71, 73 ja 74 sätestatud väärtegade eest määratud hoiatustrahv ja rahatrahv otsuse teinud kohaliku omavalitsuse eelarvesse.

§ 77. Loodusobjektile tekitatud kahju sissenõudmine

(1) Kaitstava loodusobjekti ja kaitsealuse liigi või muu loomaliigi, välja arvatud jahiuluki, isendi hävitamise või kahjustamisega ning võõrliigi isendi loodusesse laskmisega keskkonnale tekitatud kahju hüvitamise korra ja määrad kehtestab käesoleva paragrahvi lõigetes 4–10¹ sätestatud piirsummasid aluseks võttes ning kaitstava loodusobjekti ohustatuse taset arvestades **Vabariigi Valitsus**määrusega.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(2) Keskkonnaametil on õigus esitada kohtule hagi kaitstavale loodusobjektile või liigi isendile tekitatud kahju sissenõudmiseks.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(3) Loodusobjektile tekitatakse kahju, kui:

- 1) kaitstava loodusobjekti piires raiutakse või raadatakse puittaimestikku keelatud ajal või tehakse seda kohas, kus kasutatav raieliik või raadamine on keelatud, või rikkudes kehtestatud raieetingimusi;
- 2) kaitstava loodusobjekti piires kahjustatakse ebaseaduslikult pinnast;
- 3) kaitstava loodusobjekti piires põhjustatakse puit- või rohttaimestiku põlemist, välja arvatud maastiku kontrollitud põletamise korral;
[RT I, 30.12.2020, 2- jõust. 01.03.2021]
- 4) kaitstava loodusobjekti ala risustatakse või saastatakse ebaseaduslikult;
- 5) hävitatakse või kahjustatakse kaitstavat looduse üksikobjekti, liigi isendi püsielupaika või kaitsealuse kivistise leiukohta;
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]
- 6) hävitatakse ebaseaduslikult liigi isend, vigastatakse isendit elujõuetuseni või eemaldatakse isend ebaseaduslikult loodusest;
- 7) rikutakse EL Nõukogu määrusega nr 338/97 ja selle alusel kehtestatud reegleid.

(4) I kategooria kaitsealuse liigi isendi:

- 1) ebaseaduslikul hävitamisel, elujõuetuseni vigastamisel või ebaseaduslikul püsielupaigast eemaldamisel arvestatakse keskkonnakahju 96–1280 eurot isendi kohta;
- 2) kahjustamisel arvestatakse keskkonnakahju 16–510 eurot isendi kohta.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(5) II kategooria kaitsealuse liigi isendi:

- 1) ebaseadusliku hävitamise, elujõuetuseni vigastamise või ebaseadusliku püsielupaigast eemaldamise korral arvestatakse keskkonnakahju 64–960 eurot isendi või 3,20–13 eurot isendi massi iga grammi kohta;
- 2) kahjustamise korral arvestatakse keskkonnakahju 6–320 eurot isendi või 1,30–6,40 eurot isendi massi iga grammi kohta.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(6) III kategooria kaitsealuse liigi isendi:

1) ebaseadusliku hävitamise, elujõuetuseni vigastamise või ebaseadusliku püsielupaigast eemaldamise korral arvestatakse keskkonnakahju 32–640 eurot isendi või 1,30–6,40 eurot isendi massi iga grammi kohta;

2) kahjustamise korral arvestatakse keskkonnakahju 6–64 eurot isendi või 0,64–3,20 eurot isendi massi iga grammi kohta.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(7) Liigi isendi püsielupaiga:

1) hävitamise korral arvestatakse keskkonnakahju 128–9600 eurot;

2) kahjustamise korral arvestatakse keskkonnakahju 32–3200 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(8) Kaitstava looduse üksikobjekti:

1) hävitamisel arvestatakse keskkonnakahju 320–3200 eurot;

2) kahjustamisel arvestatakse keskkonnakahju 192–1600 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(9) EL Nõukogu määruse nr 338/97 lisades A–D nimetatud liikide isenditega tehtavateks tehinguteks ja toiminguteks nimetatud määrusega ja selle alusel kehtestatud reeglite rikkumise eest arvestatakse keskkonnakahju 13–127 820 eurot olenevalt liigi ohustatuse astmest ja isendi turuväärtusest.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(10) Sellise liigi, mis ei ole kaitse all, välja arvatud jahiuluki isendiga tehtud ebaseaduslike toimingute – hävitamise, elujõuetuseni vigastamise, loodusest eemaldamise, tahtliku häirimise, pesade ja munade tahtliku hävitamise, pesade kõrvaldamise või isenditega ning nende selgelt äratuntavate kehaosadega või nendest valmistatud toodetega tehtavate tehingute eest arvestatakse keskkonnakahju 32–320 eurot isendi kohta.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(10¹) Võõrliikide loodusesse laskmisega keskkonnale tekitatud kahju arvestatakse 12,80–6400 eurot võõrliigi isendi kohta.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(11) Loodusobjektile tekitatud kahju hüvitist kasutatakse seadusega sätestatud otstarbel ja korras.

12. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 78.–§ 90.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 91. Seaduse rakendamine

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist moodustatud kaitsealade ja looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord jäävad kehtima kuni käesoleva seaduse alusel kehtestatud kaitse-eeskirjade jõustumiseni või kaitse kehtetuks tunnistamiseni, kuid mitte kauemaks kui 2023. aasta 1. maini.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(2) Kaitstavate loodusobjektide seaduse § 5 lõike 14 alusel kehtestatud ajutised piirangud kehtivad ala kaitse alla võtmiseni või piirangute kehtetuks tunnistamiseni, aga mitte kauem kui 2007. aasta 1. maini.

(3) Kuni kaitseala või kaitstava looduse üksikobjekti käesoleva seadusega sätestatud kaitse-eeskirja kinnitamiseni annab valdkonna eest vastutav minister kaitseala või kaitstava looduse üksikobjekti valitsemise volituse Keskkonnaametile.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(4) Enne käesoleva seaduse jõustumist moodustatud kaitsealal on käesoleva seaduse § 31 lõikes 2 sätestatud tegevus lubatud valitseja nõusolekul, kui kaitsekord ei sätesta teisiti.

[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(5) Enne käesoleva seaduse jõustumist kinnitatud liigi kaitsekorralduskava kehtib kuni selles märgitud kuupäevani ning on võrdsustatud käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskavaga.

(6) Vabariigi Valitsus kinnitab korraldusega Euroopa Komisjonile esitatava Natura 2000 võrgustiku alade loetelu. Natura 2000 võrgustiku alad määratakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ artikli 4 lõigete 1 ja 2 ning nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ artikli 4 lõike 1 nõuete kohaselt.

[RT I, 05.04.2016, 2- jõust. 15.04.2016]

(7) Enne käesoleva seaduse jõustumist algatatud kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus viiakse lõpule algatamise ajal kehtinud seaduse kohaselt, kuid mitte hiljem kui 2007. aasta 1. maiks. Algamiseks käesoleva lõike tähenduses loetakse kaitstavate loodusobjektide seaduse § 5 lõike 11 kohast teate avaldamist ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, samuti maavalitsuse, kohaliku omavalitsuse, maaomaniku või puudutatud isiku arvamuse küsimist kaitse-eeskirja eelnõu kohta.

(8) Käesoleva seaduse § 31 lõike 2 punktis 7 sätestatud väetise kasutamise keeldu kohaldatakse kaitsealade suhtes, mille kaitse-eeskirjad on kehtestatud pärast käesoleva lõike jõustumist.
[RT I 2007, 25, 131- jõust. 01.04.2007]

(9) [Kehtetu -RT I, 05.04.2013, 2- jõust. 15.04.2013]

(10) Kinnisasja vahetamise menetlused, mille kohta ei ole käesoleva lõike jõustumiseks vahetamise otsust tehtud, viiakse lõpuni käesoleva seaduse § 20 kohaselt kinnisasja omandamise menetlusena, kusjuures esitatud kinnisasja vahetamise avaldused loetakse kinnisasja omandamise ettepanekuteks.
[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(11) Enne käesoleva sätte jõustumist algatatud kaitstavate loodusobjektide kaitse alla võtmise menetlus loetakse käesoleva seaduse § 8 lõike 6 tähenduses algatatuks:

1) kaitsealade, hoiualade ja looduse üksikobjektide puhul teate avaldamisest ametlikus väljaandes «Ametlikud Teadaanded»;

2) püsielupaikade puhul algatamise käskkirjast või menetlusosalisele kätte toimetatud esimesest kirjast.
[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(12) Enne käesoleva seaduse § 58¹ jõustumist välja antud linnu ja nahkhiire märgistamise load kehtivad nendel märgitud tähtaja lõpuni, kuid mitte kauem kui 2010. aasta 31. detsembrini.
[RT I 2008, 34, 211- jõust. 01.08.2008]

(12¹) Enne 2014. aasta 1. juulit välja antud mingi ja kähriku tehistingimustes pidamise load kehtivad kuni 2019. aasta 30. juunini.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(13) Kui kaitsekord ei sätesta teisiti, on enne 2009. aasta 1. jaanuari kehtestatud kaitse-eeskirjade korral kaitseala või püsielupaiga piiranguvööndis lubatud lageraie langi suurus kuni kaks hektarit ja laius kuni 30 meetrit ning turberaie langi suurus kuni viis hektarit.

[RT I 2009, 53, 359- jõust. 21.11.2009]

(14) Kinnisasja tasaarvestamise menetlused, mille käigus on käesoleva lõike jõustumise ajaks esitatud tasaarvestamise avaldus, viiakse lõpuni seni kehtinud alustel ja korras.

[RT I, 05.04.2013, 2- jõust. 15.04.2013]

(15) Enne käesoleva lõike jõustumist sellise kinnisasja, mis on omandatud pärast selle kaitse alla võtmist ja mille võõrandamistinging sisaldas informatsiooni kaitstava loodusobjekti kohta ning mis ei vasta käesoleva seaduse § 20 lõike 1¹ punktides 1–4 toodud eranditele, omandamiseks tehtud avalduste laekumise järjekorda kantud avalduste menetlused viiakse lõpuni nende laekumise järjekorras pärast nende kinnisasjade riigile omandamist, mis on omandatud enne kaitse alla võtmist või mis vastavad käesoleva seaduse § 20 lõike

1¹ punktides 1–4 toodud eranditele

[RT I, 05.04.2013, 2- jõust. 15.04.2013]

(16) Kui haldusakti andmise menetlus on peatatud käesoleva seaduse § 8 lõike 6 alusel enne 2013. aasta 1. maid, loetakse haldusakti andmise menetlus peatatuks kuni loodusobjekti kaitse alla võtmise või sellest keeldumise otsuse tegemiseni, kuid mitte kauemaks kui 28 kuuks alates 2013. aasta 1. maist.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(17) Enne 2013. aasta 1. maid algatatud kaitse alla võtmise menetlustele kohaldatakse edasisel menetlusel 2013. aasta 1. maist kehtivaid nõudeid.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(18) Käesoleva seaduse § 9 lõike 1 alusel algatatud pooleli olevates kaitse alla võtmise menetlustes, mille avalik väljapanek on toimunud rohkem kui kaks aastat enne 2013. aasta 1. maid, või kui menetluse ajal on asjaolud muutunud, korraldatakse uus avalik väljapanek käesoleva seaduse § 9 lõigetes 7–9 sätestatud korras. Kaitse alla võtmise menetluse läbiviija avaldab käesoleva seaduse § 9 lõike 4 kohase teabega teate avaliku väljapaneku toimumise kohta Keskkonnaameti kodulehel, ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning vähemalt ühes üleriigilise levikuga ajalehes ja kohalikus ajalehes.

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

(19) Käesoleva seaduse § 26 lõike 2 punktis 6 nimetatud rahvuspargis kehtivad Puhatu, Agusalu, Muraka ja Selisoo looduskaitseala, Kurtna, Smolnitsa, Jõuga, Struuga ja Mäetaguse maastikukaitseala, Narva jõe ülemjooksu hoiuala ning Iisaku parkmetsa piirid ja kaitsekord kuni rahvuspargi kaitse-eeskirja jõustumiseni, kuid mitte kauem kui 2021. aasta 1. jaanuarini.

[RT I, 14.11.2018, 4- jõust. 24.11.2018]

(20) Eriolukorra ajal, kui seda õigustab tegelik vajadus ja tavapäraseid saatmise võimalusi ei ole otstarbekas või ei saa kasutada, võib käesoleva seaduse §-des 9, 11², 24 ja 58¹ nimetatud teate, dokumendi või otsuse edastada isikule lihtkirjaga.

[RT I, 06.05.2020, 1- jõust. 07.05.2020]

(21) Enne 2021. aasta 1. juulit välja antud tegevusload mingi ja kähriku tehistingimustes pidamiseks kehtivad kuni 2025. aasta 31. detsembrini.

[RT I, 16.06.2021, 1- jõust. 01.07.2021]

(22) Loodusobjektide kaitse alla võtmise otsustes ja kaitse-eeskirjades on normitehnilises märkuses sedastatud, et kaardiga saab tutvuda keskkonnaregistris. Käesoleva lõike jõustumise järel saab kaitstavate loodusobjektide kaartidega tutvuda keskkonnaportaalis.

[RT I, 27.05.2022, 1- jõust. 06.06.2022]

(23) Loodusobjektide kaitse alla võtmise, selle kehtetuks tunnistamise, kaitse alt välja arvamise ja loodusobjektide piiride kehtestamise otsustes ning kaitse-eeskirjades on normitehnilises märkuses nimetatud, et vastava määru seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi veebilehel www.envir.ee ning et ala välis- või vööndite piire kajastava kaardiga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumis. Käesoleva lõike jõustumise järel saab seletuskirjaga tutvuda Kliimaministeeriumi veebilehel ning ala välis- või vööndite piire kajastava kaardiga Kliimaministeeriumis.

[RT I, 30.06.2023, 1- jõust. 01.07.2023]

(24) Käesoleva seaduse §-e 69¹–69⁹ kohaldatakse vaid juhul, kui kavandatava tegevuse või strateegilise planeerimisdokumendi ainus eesmärk on riigi julgeoleku tagamine.

[RT I, 06.07.2023, 2- jõust. 16.07.2023]

¹EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50);

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25);

EÜ Nõukogu direktiiv 90/313/EMÜ keskkonnainfole juurdepääsust (EÜT L 158, 23.06.1990, lk 56–58).

[RT I, 18.04.2013, 1- jõust. 01.05.2013]

Lisa Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis

[RT I, 06.07.2017, 1- jõust. 01.09.2017]